

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

на тему: «Еквівалентність перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона»

Студентки групи Па 57–22
факультету перекладознавства
освітньо–професійної програми
Перекладознавство: професійно–
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Байдали Вікторії Сергіївни

Допущена до захисту
«___» _____ 2023 року

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент
Козяревич–Зозуля Л.В.

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

Київ – 2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Translation Equivalence of Boris Johnson’s Oratorical Style”

Group Pa 57–22
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation (English
and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Victoria S. Baydala

Research supervisor:
L.V. Kozyarevich–Zozulya
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor

Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки)   курсу групи Па 56–22 факультету германської філології та перекладу
КНЛУ

Байдали Вікторії Сергіївни

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо–професійної програми Перекладознавство: професійно–орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи Еквівалентність перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона

Науковий керівник кандидат філологічних наук, доцент Козяревич–Зозуля Л.В

Дата видачі завдання ”3” листопада 2022 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії		
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)		
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)		
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)		
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)		
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду		
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру		
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи		
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства		

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА
студента(ки) II курсу групи Па 56–22 факультету германської філології та перекладу
спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад
включно), перша – англійська, освітньо–професійної програми Перекладознавство:
професійно–орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Байдали Вікторії Сергіївни

(ПІБ студента)

за темою Еквівалентність перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	☐ усі компоненти присутні , ☐ один компонент відсутній ☐ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ незначні помилки в оформленні ☐ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

_____

_____

_____

_____

_____

Кваліфікаційна робота Байдали Вікторії Сергіївни може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

_____ (підпис керівника)

(Козяревич–Зозуля Л.В.)
(ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2023 рік

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студента(ки) II курсу групи Па 56–22 факультету германської філології і перекладу спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо–професійної програми Перекладознавство: професійно–орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Байдали Вікторії Сергіївни

(ПІБ студента)

за темою Еквівалентність перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____
(ПІБ рецензента)

_____
(підпис рецензента)

” ”

_____ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1.	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОРАТОРСЬКОГО СТИЛЮ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ.....	4
1.1 Дослідження ораторського стилю у сучасному мовознавстві та перекладознавстві.....	4
1.2 Поняття еквівалентності перекладу у перекладознавстві.....	9
1.3 Лінгвістичні особливості ораторського стилю Бориса Джонсона.....	15
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2.	
МОВНІ ТА МОВЛЕННЄВІ ЗАСОБИ ОРАТОРСЬКОГО СТИЛЮ БОРИСА ДЖОНСОНА.....	24
2.1 Мовні засоби політичних промов Бориса Джонсона.....	24
2.2 Мовленнєві засоби у політичних промовах Бориса Джонсона.....	30
2.3 Впливовий потенціал мовних та мовленнєвих засобів промов Бориса Джонсона у перекладі.....	36
Висновки до розділу 2.....	42
РОЗДІЛ 3.	
ВІДТВОРЕННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ПРОМОВ БОРИСА ДЖОНСОНА	46
3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою ораторських промов Бориса Джонсона.....	46
3.2 Застосування перекладацьких трансформацій для збереження еквівалентності перекладу текстів Бориса Джонсона.....	58
3.3 Використання стилістичних прийомів при перекладі політичних виступів Б. Джонсона.....	64
Висновки до розділу 3.....	68

ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	79
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	79
ДОДАТОК.....	80
SUMMARY.....	90

ВСТУП

Актуальність теми. Ораторський стиль, як поєднання змісту з подачею та фонетичними та лінгвістичними особливостями мовної особистості значно впливають на сприйняття поданої оратором інформації. Найчастіше публічно виступають з промовами саме політики, що робить актуальним дослідження цієї теми.

Ораторський стиль передбачає не тільки володіння певними риторичними прийомами, а й здатність проявити свою індивідуальність. «Ви презентуєте не просто промову. Це має бути мова. Можна дотримуватися всіх правил, чудово володіти технологіями, але щось важливе буде відсутнє. Відсутні будете ви самі» [13:139].

Специфіка вивчення індивідуального стилю оратора зумовлена тим, що в межах такого дослідження варто розмежувати ті виступи, які визначаються жанровими особливостями та риторичними конвенційними вимогами, і власне особливості, які стосуються сфери самовираження оратора. В політиці від уміння подати правильно свою промову залежить те, як вона буде сприйнята, а отже і реакція на неї.

Отже, ораторський стиль політика представляє науковий інтерес та включає такі вектори дослідження:

- формування образу політика в медіа на основі його публічних виступів та маніфестацій;
- оригінальність та неповторність подачі інформації та її лінгвістичні особливості;
- значення мовленнєвої подачі та індивідуальні фонетичні особливості оратора.

Мета і завдання дослідження. Проаналізувати основні аспекти перекладу ораторської мови на прикладі промов Бориса Джонсона.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

- дослідити ораторський стиль, мовний стиль політика, поняття еквівалентності в перекладі;

- визначити особливості мовного стилю британського політика Бориса Джонсона;
- проаналізувати еквівалентність перекладу на основі публічних виступів;
- з'ясувати основні лексичні та граматичні труднощі, що виникають у перекладачів при перекладі ораторської мови.

Об'єкт дослідження. Ораторський стиль Бориса Джонсона в англомовних промовах.

Предмет дослідження. Еквівалентність перекладу промов Бориса Джонсона у межах ораторського стилю.

Методи дослідження. Під час виконання роботи використовувалися такі методи: систематизація, дедукція, індукція; використовувався також структурно–семантичний метод та метод перекладацького аналізу тексту.

Наукова новизна роботи полягає у спробі дослідити вплив перекладу зі збереженням ораторського стилю на основі публічних виступів та промов Бориса Джонсона. Вперше одержано комплексну оцінку медійного образу політика на основі лінгвістичного та перекладацького аналізу його публічних виступів. Знайдено зв'язок між подачею змісту та відтворенням еквівалентності перекладу ораторських промов.

Практичне значення. Результати отримані у процесі дослідження можуть використовуватись як теоретичне підґрунтя для аналізу ораторського стилю промовців та перекладу змісту їх промов. Наукова робота може використовуватись у відповідних розділах навчальних курсів з загальної теорії перекладу, публічних промов, зіставної стилістики.

У результаті вивчення предмету дослідження було одержано результати, які можна використовувати у викладанні практичного курсу перекладу в університетах (розділи «Перекладацький аналіз тексту», «Галузевий переклад»).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, висновків до всієї роботи, списку використаних джерел, додатку та резюме.

У Вступі обґрунтовано актуальність дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання роботи, наукову новизну, практичне значення результатів, а також методи дослідження.

У Розділі 1 досліджуються особливості ораторського стилю на підставі наукових праць у сучасному мовознавстві та перекладознавстві, поняття еквівалентності перекладу та лінгвістичні особливості ораторського стилю Бориса Джонсона.

У Розділі 2 досліджуються мовні та мовленнєві засоби, що найчастіше зустрічаються у промовах Бориса Джонсона.

У Розділі 3 наведено практичні аспекти перекладу зі збереженням еквівалентності на реальних прикладах.

Апробація роботи була проведена на міжнародній науково-практичній відеоконференції «AD ORBEM PER LINGUAS – ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОРАТОРСЬКОГО СТИЛЮ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1. Дослідження ораторського стилю у сучасному мовознавстві та перекладознавстві

Ораторство — це більше, ніж звичайна промова. Це особливий вид публічного виступу. Оратор говорить з певною метою і у певний час. Саме тому, ораторський стиль можна назвати основним інструментом політичного діяча [1:77]. У лінгвістичних джерелах зазначається, що публічний виступ – це усний текст, побудований з урахуванням мовно–ситуативних, стилістичних та композиційних норм, виголошений певною аудиторією для інформування слухачів і впливу на них для отримання промовцем бажаного ефекту [5:13].

Ораторський стиль є усним підвидом публіцистичного стилю. Найбільш очевидною метою ораторського мистецтва є переконання, тому цей стиль помітний у промовах про політичні та соціальні проблеми сьогодення, у промовах і зверненнях під час урочистих подій, у проповідях і дебатах, а також у промовах радників і суддів тощо.

Здавна теоретики ораторського мистецтва виділяли різні типи ораторів. Наприклад, Цицерон поділяв промовців на три типи: 1) Перші були різкими, суворими та рішучими. Вони зачіпали серця слухачів різноманітними категоричними та урочистими промовами. У них не було сором'язливості. Це були потужні та наполегливі особистості; 2) Другі були протилежністю першим. Їхні промови обережні і передбачливі. Вони роз'яснювали публіці суть, навчаючи слухачів. Пояснювали питання з усіх боків. Їхні виступи були прозорими та стислими. Без зайвого пафосу. Як настанови вчителів учням; 3) Останні були чимось середнім. Вони не належали ні до перших, ні до других» (LCL:310).

Певними типовими ознаками розмовного різновиду мовлення, присутніх у цьому стилі, є:

– Пряме звернення до аудиторії за допомогою спеціальних кліше (*Ladies and Gentlemen!; Honorable Members!; My Friends!*);

- Спеціальні кліше в кінці виступу для подяки аудиторії за увагу (*Thank you very much; Thank you for your time*);
- Вживання займенника 1-ї особи *ми* та займеннику 2-ї особи *ви* (*We are talking about our safety*);
- Особливості розмовного стилю, такі як постановка питань аудиторії, коли оратор намагається досягти ближчого контакту (*And with this mandate and this majority, we will, at last, be able to do what?*)

Публічний виступ – це не просто монолог оратора перед аудиторією, а складний процес спілкування зі слухачами, причому процес не односторонній, а двосторонній, тобто діалог [6:23]. Саме тому, ораторська мова характеризується рядом особливостей:

1. Наявність «зворотного зв'язку» (реакція на слова оратора). У процесі виступу оратор має можливість спостерігати за поведінкою аудиторії та за її реакцією на свої слова вловлювати настрій, ставлення до сказаного та визначати, що наразі хвилює слухачів, і відповідно коригувати свою мову.
2. Усна форма спілкування. Публічна мова є живою розмовою зі слухачами. При ній реалізується усна форма літературної мови. Мова сприймається на слух, тому важливо побудувати та організувати публічний виступ таким чином, щоб його зміст одразу розумівся та легко засвоювався слухачами.
3. Складний взаємозв'язок між книжковою мовою та її усним втіленням. Ораторська промова, як правило, ретельно готується. У процесі обмірковування, розробки та написання тексту виступу спікер спирається на книжково–письмові джерела (наукова, науково–популярна, публіцистична, художня література, словники, довідники та ін.), тому підготовлений текст – це, власне, і є книжкова мова. Але, виходячи на трибуну, оратор повинен не просто прочитати текст промови по рукопису, а вимовити так, щоб його зрозуміли та прийняли. І тоді з'являються елементи розмовної мови, промовець починає імпровізувати з урахуванням реакції слухачів.
4. Використання різних засобів спілкування. Оскільки публічна мова – це усна форма спілкування, у ній використовуються не тільки вербальні засоби.

Важливу роль процесі виступу грають невербальні засоби комунікації (інтонація, гучність голосу, тембр мови, її темп, особливості вимови звуків; жести, міміка, обрана поза та інші.).

Тобто, ораторська промова завжди виливається у форму мовлення, але, як будь-який підготовлений виступ, вона водночас орієнтується і на мову літературну. Видатні твори ораторського мовлення (починаючи з часів давньої Греції та Риму) збереглися саме у вигляді літературних текстів, і все, що відомо про ораторів минулого, відомо тільки з літературного відтворення їх промов (незалежно від того, чи збігається це відтворення у тій формі, якою вони були фактично сказані).

Тому, переклад ораторської мови є одним із найскладніших видів перекладацької діяльності. У той же час він є одним з найцікавіших. Особливості перекладу ораторського мовлення привертають увагу різних дослідників протягом кількох десятків років. Їх вивченням займаються як лінгвісти, які визначають поняття та особливості будови мови, так і психологи, які вивчають їх як соціальне явище, що дозволяє стверджувати, що інтерес до цієї теми не згасає, а навпаки стає більш актуальним.

Опора на сучасну англійську ораторську мову відкриває нові горизонти в перекладі суспільно-політичних текстів, оскільки дає в руки перекладача впорядковане та відпрацьоване суспільно-мовною практикою зведення правил масової комунікації. Це особливо важливо, враховуючи, що в більшості випадків перекладом суспільно-політичних текстів займаються люди, для яких англійська мова не є рідною, а навіть хороша філологічна освіта не забезпечує той рівень спеціалізації та професіоналізму, який необхідний для того, щоб стати гарним перекладачем англійської мови.

Крім того, важливою особливістю перекладу ораторської мови є передача відчуття руху, розвитку дії в часі, що призводить до кульмінації мови. Усі частини композиції мають бути підпорядковані ідейному задуму промови, що зобов'язує оратора створювати цільну для сприйняття, виразну і змістовну мову.

Переклад ораторського виступу, як і переклад наукової прози суспільно-

політичного змісту і публіцистики, передбачає, поруч із дотриманням певних жанрово–стилістичних умов, відтворення індивідуальної своєрідності пов'язаної з творчою особистістю автора. Це своєрідність проявляється у формах стилю, специфічному визначенню жанрового різновиду, і при перекладі вимагає поєднання з відповідними формами у мові з якої робиться переклад.

Емоційність промовця (або спікера), повинна бути повністю передана через позицію і вуста перекладача. Вся експресія, всі емоції, усі рухи та інтонація голосу – все неодмінно має бути передано через перекладача. І тому, переклад ораторської мови на найвищому рівні, тобто на рівні державних діячів, є дуже серйозним завданням навіть для кваліфікованого перекладача.

Кожне слово оратора має бути продумане, а також точно передано у перекладі. У цьому полягає складність перекладу образних виразів, адже не завжди можна знайти еквіваленти. Не знайшовши їх, варто дотримуватись описового методу, проте за такого підходу частина глибинного сенсу, закладеного в повідомленні — його прагматики — буде втрачена, а отже й той комунікативний ефект, який вкладав автор, просто не дійде до слухача. [7:132]

Перекладач повинен бути готовий перекладати промови, що вимовляються з найрізноманітніших приводів: політичні, святкові, жалобні тощо. Відзначимо основні риси промови як усного жанру, важливі для роботи перекладача:

1. Мова має чітку закінчену форму з точною структурою, традиційний початок і кінцівку, оформлені за допомогою особливих формул, і варто врахувати, що для різних промов підходять свої формули.

2. Ораторська мова в основному нормативна, проте в ній завжди присутня і емоційна інформація, для передачі якої використовується емоційно–забарвлена лексика, просторіччя, діалектизми, фразеологізми, метафори, порівняння та епітети, цитати та "крилаті вислови". Частина цих елементів у перекладі має бути відтворена, інакше мова стане безбарвною і втратить силу на аудиторію.

3. Системною ознакою тексту промови є різного роду повтори: лексичні, синтаксичні тощо. Серед них важливе місце займає складний комплекс тавтологічних та варіативних повторів різного рівня. Саме ця особливість мови

під час перекладу втрачається, якщо перекладач непомірно користується прийомом компресії.

4. Більшість ораторів має власний ораторський стиль. Якщо цей стиль яскраво виражений, перекладачеві доведеться передавати його основні особливості.

5. Публічна мова далеко не завжди заздалегідь підготовлена і не має письмового тексту в своїй основі. Але навіть якщо такий текст є, оратор нерідко переходить на імпровізацію, і перекладач завжди має бути готовий до цього. Особливо згубно позначається на якості перекладу ефект несподіванки саме тоді, коли у перекладача в руках заздалегідь отриманий текст виступу. В імпровізованій промові структура завжди менш дотримана, часто зустрічаються необґрунтовані повтори, незакінчені чи нелогічно закінчені фрази. Перекладач, зрозуміло, не несе відповідальності за якість тексту оригіналу, але при можливості професійна етика передбачає виправлення помилок оратора. [9:66]

При цьому на кожному рівні перед перекладачем виникають завдання різної складності. Для їх успішного виконання необхідно знати загальні принципи перекладу, враховувати лінгвістичні та екстралінгвістичні фактори, що впливають на вихідний матеріал, а також його жанрово–стилістичні особливості.

Найскладнішим завданням, що виникає перед перекладачем, є вибір відповідної лексичної одиниці в мові перекладу для правильної передачі змісту, закладеного в мові оратора. На цьому етапі йому необхідно не тільки скористатися всім багажем знань, але й не забути про важливість елементів, що мають емоційне забарвлення, прагматичне завдання перекладу і т.д.

Отже, переклад ораторської мови слід розглядати як риторичну інтерпретацію оригіналу, в ході якої створюється новий за формою текст, що відтворює зміст оригіналу, але забезпечує вплив іншими засобами, відповідно до правил ефективної комунікації, прийнятих в іншому мовному колективі. За такого підходу оригінал не тяжіє над перекладачем, і досягнення адекватності передбачає значну творчу свободу перекладача, високий рівень його мовної

підготовки та вміння вільно орієнтуватися у мовній ситуації.

Результати якості перекладу визначаються ступенем смислової близькості перекладу до оригіналу, жанрово–стилістичною належністю текстів оригіналу та перекладу, прагматичними факторами, що впливають на вибір варіанту перекладу. Всі ці аспекти перекладу мають безпосередньо нормативний характер, визначають стратегію перекладача та критерії оцінки його праці. Концепція правил перекладу включає вимогу нормативного використання цільової мови перекладача, та необхідність дотримання результатів процесу перекладу загальноприйнятими думками щодо цілей та завдань, що ведуть трансляції перекладачів у певний історичний період. Виходячи з цього, норма перекладу ораторської мови складається внаслідок взаємодії п'яти різних видів нормативних вимог:

- 1) норми еквівалентності перекладу;
- 2) жанрово–стилістичної норми перекладу;
- 3) норми перекладацької мови;
- 4) прагматичної норми перекладу;
- 5) конвенційної норми перекладу. [20:239]

1.2. Поняття еквівалентність перекладу у перекладознавстві

Одне з головних завдань перекладача полягає у максимально повній передачі змісту оригіналу, і, як правило, фактична еквівалентність змісту оригіналу та перекладу дуже значна. Оскільки переклад є різновидом спілкування, основним завданням практики перекладу є встановлення еквівалентності оригінального тексту цільовою мовою. Іншими словами, будь–який переклад передбачає певну еквівалентність між вихідним текстом і цільовим текстом; без еквівалентності певних ступенів або певних аспектів перекладений текст не може вважатися перекладом оригінального тексту.

В процесі опису та пояснення зв'язку, який існує між текстом мови оригіналу та текстом мови перекладу, ми обов'язково стикаємося з поняттям «еквівалентність». На думку Дж. Хауса, переклад не існує, якщо не можна встановити чіткий зв'язок між мовою оригіналу та мовою перекладу. Дослідник

висловлює цю точку зору так: «Поняття еквівалентності є концептуальною основою перекладу, і, цитуючи Кетфорда, «центральною проблемою перекладацької практики є пошук еквівалентів цільової мови. Тому центральним завданням теорії перекладу є визначення природи й умов еквівалентності перекладу» [17:21].

Крім того, дослідження еквівалентності Романа Якобсона дало вектор теоретичному аналізу перекладу, оскільки він ввів поняття «еквівалентності у відмінності». На основі свого семіотичного підходу до мови [12:232], він пропонує три типи перекладу:

- Інтралінгвальний (в межах однієї мови, тобто переформулювання або перефразування);
- Міжмовний (між двома мовами);
- Інтерсеміотичний (між знаковими системами).

Еквівалентність перекладу є основним поняттям в теорії перекладу. Це конструктивна особливість і керівний принцип інтерпретації. Починаючи з середини двадцятого століття, багато теоретиків перекладу залучали та розробляли еквівалентність перекладу у своїх відповідних теоріях. Однак поняття перекладацької еквівалентності іноді спотворюється, і, саме тому дехто заперечує її достовірність і необхідність. Щоб аргументувати необхідність перекладацької еквівалентності, спершу слід з'ясувати її особливості.

- *Необхідність еквівалентності, яка передбачається у визначенні перекладу*

Переклад настільки складний вид діяльності, що адекватно визначити його нелегко. До цього часу було надано різні типи визначень, деякі з яких цитуються таким чином:

1. Пітер Ньюмарк визначає переклад як «передачу змісту тексту іншою мовою так, як його задумав автор». [16:12]
2. Юджин Найда визначає переклад як «відтворення на мові перекладу найближчого природного еквівалента повідомлення мови оригіналу, по–перше, з точки зору значення, а по–друге, з точки зору стилю». [15:33]

3. Традиційне визначення: «процес передачі повідомлення, вираженого мовою оригіналу, у повідомлення, виражене мовою перекладу, з максимізацією еквівалентності одного або кількох рівнів змісту повідомлення...» .

Як можна легко побачити в наведеному вище матеріалі, незалежно від того, як визначається переклад, поняття еквівалентності є невіддільним. У певному сенсі кожне з наведених вище визначень побудовано навколо базової концепції еквівалентності, або, як зазначає Мері Снелл–Хорнбі, визначення перекладу можна розглядати як варіації концепції еквівалентності. Важливість поняття еквівалентності в будь–якому визначенні перекладу адекватно демонструє її необхідність. [18:38]

– *Необхідність еквівалентності, як того вимагає суть перекладу*

Так само, як і визначення перекладу, існують різні думки щодо природи перекладу, наприклад, «Переклад — це наука». «Переклад — це мистецтво», «Переклад — це мовна діяльність» тощо.

Проте переклад, по суті, є різновидом спілкування. В історії переклад завжди функціонував як міст для людей, які не знають іноземних мов для розуміння повідомлення. Власне кажучи, перекладачі та теоретики перекладу в усьому світі давно усвідомили сутність перекладу як виду комунікації. Найда неодноразово повторював, що переклад означає спілкування.

Оскільки переклад є різновидом спілкування, еквівалентність між оригінальним текстом і цільовим текстом, природно, стає важливою вимогою. Тому, фундаментальною вимогою будь–якого виду комунікації є гарантія адекватної передачі повідомлення від джерела до одержувача.

Подібним чином, під час перекладу перекладач повинен докладати всіх зусиль, щоб відтворити найближче еквівалентне повідомлення оригінального тексту в цільовому тексті, щоб читач цільового тексту міг достовірно зрозуміти вихідне повідомлення; інакше задача перекладу як виду комунікації буде не виконана. Отже, можна з упевненістю сказати, що суть перекладу як виду комунікації вимагає еквівалентності перекладу.

– *Необхідність еквівалентності, що підтверджується обмеженнями та труднощами перекладу*

Коли стверджується, що щось можна перекласти, у певному сенсі це означає, що певний ступінь еквівалентності оригінального тексту може бути досягнутий мовою перекладу [11:39]. І навпаки, стверджуючи, що щось є неперекладним, це означає, що жодна еквівалентність оригінального тексту не може бути реалізована мовою перекладу. Іншими словами, обмеження перекладу спричинені лише необхідністю еквівалентності. Якби переклад не потребував еквівалентності, то будь-який перекладений текст можна було б розглядати як правильну версію оригінального тексту.

Отже, можна сказати, що наявність цих обмежень добре демонструє необхідність еквівалентності в перекладі, оскільки переклад є складнішим, ніж створення оригіналу, і це головним чином є результатом вимоги еквівалентності перекладу. У оригінальному творі автор вільний говорити все, що він хоче сказати, і сказати це в будь-якому вигляді. У перекладі, однак, перекладач не має свободи, тому що він повинен сказати те, що автор сказав в оригінальному тексті, і сказати це якомога точніше до слів автора.

Саме еквівалентність поєднує оригінальний текст і цільовий текст, і лише після реалізації еквівалентності в певному ступені або в деяких аспектах можна сказати, що цільовий текст є перекладом тексту оригіналу; без еквівалентності в певному ступені ніщо не можна вважати вдалим перекладом певного тексту.

При абсолютному порушенні норми еквівалентності переклад визнається некоректним, тобто таким, що не передає зміст оригіналу, або відносним, якщо встановлено, що інші нормативні вимоги могли бути виконані на більш високому рівні еквівалентності, ніж той, що був реально досягнутий у перекладі. У першому випадку переклад визнається незадовільним, у другому – може вважатися прийнятним, якщо максимально можлива смислова близькість не є обов'язковою для успішної міжмовної комунікації.

Оскільки одним із головних завдань перекладача є максимально повна передача змісту оригіналу, то фактична спільність змісту у перекладі, як правило,

дуже важлива. Саме еквівалентність та адекватність перекладу виступає як основа комунікативної рівноцінності, і саме їх наявність робить цей текст перекладом. (СС: <http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm>)

Слід розрізнити поняття перекладацької еквівалентності та адекватності. Еквівалентність орієнтована на результати перекладу, тобто на відповідність створюваного в результаті міжмовної комунікації тексту певним параметрам оригіналу, в той час як адекватність пов'язана з умовами перебігу міжмовного комунікативного акту.

Адекватним перекладом називається переклад, який забезпечує прагматичні завдання перекладацького акту на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, не допускаючи порушення норм мови перекладу, дотримуючись жанрово–стилістичних вимог до текстів даного типу та відповідаючи суспільно визнаній конвенційній нормі перекладу. У вільному вживанні «адекватний переклад» – це «гарний» переклад, який виправдовує очікування та надії учасників комунікації чи осіб, які оцінюють якість перекладу.

Еквівалентним перекладом називається переклад, який відтворює зміст іншомовного оригіналу на одному з рівнів еквівалентності. Німецький вчений Вернер Коллер, який розвинув теорію Юджина Найди визначив п'ять рівнів еквівалентності [19:191]:

1. **Денотативна** еквівалентність пов'язана з еквівалентністю екстралінгвістичного змісту тексту.

2. **Конотативна** еквівалентність, яку також називають «стилістичною», пов'язана з вибором лексичних одиниць. Зокрема, це стосується вибору між словами із синонімічним лексичним значенням.

3. **Текстуально–нормативна** еквівалентність відповідає за дотримання норми стосовно певного типу тексту, оскільки тексти різних типів (наукові, публіцистичні, юридичні тощо) мають свої особливості перекладу.

4. **Прагматична** (комунікативна) еквівалентність схожа на тип динамічної еквівалентності, виділений Найдою. Він зосереджується на рецепторі повідомлення та впливі тексту на нього.

5. **Формальна** еквівалентність, незважаючи на збіг назви з подібним терміном Юджина Найди, має в цій класифікації інше значення. Це пов'язано зі збереженням таких формальних особливостей оригіналу, як каламбур, каламбур, авторське оформлення мовлення персонажів.

Згідно з концепцією В. Коллера, щоразу, перекладаючи текст, перекладач має завдання встановити ієрархію цінностей, що підлягають збереженню в перекладі, та на її основі – ієрархію вимог еквівалентності щодо цього тексту.

Під змістом оригіналу мається на увазі вся передана інформація, включаючи як предметно–логічне (денотативне), так і конотативне значення мовних одиниць, що складають текст, що перекладається, а також прагматичний потенціал тексту. За визначенням будь–який адекватний переклад має бути еквівалентним (на тому чи іншому рівні еквівалентності), але не всякий еквівалентний переклад визнається адекватним, а лише той, який відповідає, крім норми еквівалентності, та іншим нормативним вимогам, зазначеним вище.

Поняття перекладацької еквівалентності має на увазі передусім можливість передати зміст оригіналу на текст перекладу в максимально повному обсязі. Однак, мовна своєрідність будь–якого тексту та орієнтованість його змісту на певну аудиторію, яка має лише їй властиві «фонові» знання та культурно–історичні особливості, не може бути з абсолютною повнотою «відтворена» іншою мовою. Саме тому переклад не передбачає створення тотожного тексту і відсутність тотожності не може бути доказом неможливості перекладу.

Розглянуті характерні риси перекладу та типи еквівалентних відносин між оригіналом та перекладом обумовлені специфікою перекладу як лінгвістичного явища, що відбувається у рамках міжмовної комунікації. Загальна характеристика перекладу, що визначає переклад як співвіднесене функціонування двох мовних систем, і висновки, що випливають з цього визначення, поширюються на будь–який акт перекладу. Всі ці відмінності, хоч би якими значними вони здавалися, не змінюють сутності перекладацького процесу та його лінгвістичної основи. Будь–який вид перекладу залишається

насамперед еквівалентністю змісту з усіма його особливостями, що визначаються співвідношенням мов.

1.3. Лінгвістичні особливості ораторського стилю Бориса Джонсона

Протягом багатьох століть політичні виступи вважалися еталоном красномовства, впливаючи на мільйони людей. Великі оратори зачаровували публіку своїми виступами, вселяючи довіру. Таким чином, ораторське мистецтво було і залишається одним із головних способів переконання та маніпулювання. Слід зазначити, що більшість функцій ораторського політичного мовлення залишилися незмінними досі.

Борис Джонсон, відомий своїм красномовством і словесною креативністю розвивав ці навички протягом своєї професійної політичної кар'єри і використовує для різних політичних цілей. Серед найпомітніших дискурсивних характеристик Б. Джонсона – риторика та вербальна креативність, реалізовані різними мовними засобами та дискурсивними тактиками. Техніка риторики стала для Б. Джонсона дискурсивним інструментом маніпулювання адресатами, зміни їхньої оцінки того, що відбувається на протилежну чи, принаймні, менш критичну, уникнення як брехні, так і правди. Суміш гумору (пафос) і логіки (логос) як частина його неординарної особистості створює унікальну персональну привабливість, яка залучає широку підтримку та обеззброює опонентів.

Встановлено, що основними питаннями виступу британського прем'єр-міністра були проблеми, що відповідають сучасним історичним моментам діяльності Консервативної партії, а саме:

- Перемога на виборах – *"I of course want to congratulate absolutely everybody involved in securing the biggest Conservative majority since the 1980s";*
- Брексит – *"Get Brexit done!"; "Because we politicians have squandered the last three-and-a-half years in squabbles about Brexit, we have even been arguing about arguing, about the tone of our arguments. I will put an end to all that nonsense and we will get Brexit done on time by the 31 January";*

- Пріоритети в подальшій діяльності, наприклад охорона здоров'я, освіта, інвестиції в інфраструктуру та науку – *"At the same time, this one nation Conservative government will massively increase our investment in the NHS. The health service that represents the very best of our country with a single beautiful idea, that whoever we are – rich, poor, young, old – the NHS is there for us when we are sick. And every day that service performs miracles. That is why the NHS is this one nation Conservative government's top priority"; "Colossal new investments in infrastructure and science, using our technological advantages to make this country the cleanest, greenest on earth, with the most far-reaching environmental programme";*
- Посилення відповідальності уряду – *"It is a great and heavy responsibility, a sacred trust, for me, for every newly-elected Conservative MP, for everyone in this room and everyone in this party";*
- Екологічні проблеми – *"And you the people of this country voted to be carbon-neutral in this election – you voted to be carbon-neutral by 2050".*

Для проведення аналізу особливостей ораторського стилю Б. Джонсона та специфіки передачі промов політика українською мовою, було обрано три найбільш відомих публічних виступи.

Борис Джонсон починає свою промову з привітань і захоплення результатами виборів. Воно виражається взаємодією всіх мовних засобів:

1. Лексичних (*glorious, new, colossal*);

- Б. Джонсон часто використовує прикметники, що передають високий рівень позитивної якості (*"our status as one of the great contributors to European culture and civilization", "our superb consular services"*), вживає багато оцінювальних слів та виразів (*"this country's historic national genius", "disastrous mistake", "momentous choice", "superficial attractions of these points", "the astonishing revolution in tastes and styles"*).
- Іншим частим емпатичним прийомом є використання негативних приставок, що дає посилення твердження: *"Our commitment to the defense of Europe is **un**conditional and **im**movable"; "**un**controlled immigration"; "That would be **in**tolerable,*

*undemocratic, and would make it all but impossible for us to do serious free trade deals”;
“...the economic benefits of membership are nothing like as conspicuous or irrefutable as
is sometimes claimed”).*

2. Граматичних (найвищий ступінь порівняння прикметників: *the cleanest, greenest on earth*);

Використання модальних дієслів *can* та *must*: “... they can elect and they can remove from office...”, “...and I can assure you that under this government you will get the absolute certainty of the rights to live and remain...”, “...and we must now respect that decision and create a new partnership with our European friends...”

3. Стилiстичних (повтори: *we did it, we pulled it off; a new dawn rises on a new day and a new government*).

Серед стилістичних мовних засобів найбільш вживаними у наведеній промові можна виділити наступні:

– Епітети.

Вживання великої кількості епітетів як прислівникового, так і прикметникового характеру робить промову Бориса Джонсона більш емоційною, виразною, з одного боку, і більш переконливою, з іншого: *high-skilled jobs, extraordinary bioscience sector, new partnership, anti-democratic backstop, begins immediately, fantastic new road* і так далі;

– Метафори.

Метафори у мовленні Бориса Джонсона здатні не лише емоційно вплинути на адресата, а й спонукати до роздумів над описаними проблемами: “...it has become clear that there are pessimists at home and abroad who think that after three years of indecision that this country has become a prisoner to the old arguments of 2016”; “No one in the last few centuries has succeeded in betting against the pluck and nerve and ambition of this country”.

– Гра слів.

Гра слів є одним із найпотужніших стилістичних прийомів, який стверджує високий рівень інтелекту промовця. Гра слів містить елементи гумору, сатири,

що надає їй більшого емоційного забарвлення: “*Never mind the backstop – the buck stops here”.*

– Метонімія.

Використання метонімії або частини цілого у промові Бориса Джонсона робить його повідомлення більш виразним і дозволяє уникнути довгих термінів, назв шляхом звернення до асоціацій: “...*we prepare for the remote possibility that Brussels refuses any further to negotiate...*”; “...*it is time we unleashed the productive power not just of London and the South East but of the awesome foursome that are incarnated in that red white and blue flag who together are so much more than the sum of their parts and whose brand and political personality is admired and even loved around the world ...”.*

24 лютого 2022 року, у перший день російської агресії проти України Прем'єр-міністр Великобританії Борис Джонсон звернувся до нації. Щоб донести до громадян ідеї захисту вільного, демократичного світу та допомоги українському народу у відновленні суверенітету та захисту своєї незалежності, прем'єр-міністр Борис Джонсон використовує систему експресивних засобів і стилістичних прийомів щоб апелювати до почуттів та емоцій адресата.

У цій промові Б. Джонсон використовує наступні мовні засоби:

1. Лексичні.

Часте вживання займенника *we*, що демонструє підтримку Великобританією українського народу: “*We are praying for you and your families and we are on your side.*”; “*We cannot and will not just look away*”; “*We – and the world – cannot allow that freedom just to be snuffed out*”.

2. Граматичні.

Промова містить різні часові форми, такі як:

– Present Perfect та Present Perfect Continuous Tenses, щоб продемонструвати невідкладність російської агресії для британської спільноти та для всього світу як певну небезпеку та показати провіду роль Великої Британії для допомоги українському народу: “*President putin of russia has unleashed war in*

our European continent.”; “ Innumerable missiles and bombs have been raining down on an entirely innocent population”.

- Future Tense, щоб запропонувати реальні кроки для припинення війни та руйнування незалежної держави: “ We will of course do everything to keep our country safe”.

3. Стилiстичнi.

- Епітети. Велика кількість епітетів, щоб зробити це повідомлення емоційним, вплинути на почуття жителів Великобританії, висловити підтримку українському народу: “ ...and all our warnings have proved tragically accurate”; “He has attacked a friendly country without any provocation and without any credible excuse”.
- Метафори. Метафори вживаються щоб провокувати увагу жителів Великобританії шляхом передачі якостей одних об’єктів іншим об’єктам: “Innumerable missiles and bombs have been raining down on an entirely innocent population”; “...because this act of wanton and reckless aggression is an attack not just on Ukraine. It is an attack on democracy and freedom in East Europe and around the world”.
- Оксюморон. Вживання оксюморону типу “Not + negative Adj.” з подвійним запереченням має цілком позитивне значення, наприклад: “And this is not in the infamous phrase some faraway country of which we know little”.
- Асиндетон. Вживання асиндетона робить інформацію акцентованою та напруженою за рахунок прискорення темпу мовлення без сполучників: “ We have Ukrainian friends in this country; neighbours, co-workers”.

31 січня 2020 року у значущий для британської історії день Брекзиту прем’єр Борис Джонсон звернувся з промовою до народу, в якій наголосив про правильність рішення про вихід з ЄС. У цій промові прем’єр використовує свої ораторські здібності повною мірою із використанням наступних мовних засобів:

1. Лексичні:

- Використання надмірного формулювання зі словами: “*tonight*”, “*this moment*” та “*will*”.

- Антонімія для створення контрасту: *“this is not an end but a beginning”*.

2. Граматичні:

- Речення активного стану з прямим порядком слів: *“we are leaving the European Union”, “my job – is to bring this country together”*;
- Стверджувальні речення з емоційно–експресивно модальністю: *“...we have taken back the tools of self–government, now is the time to use those tools to unleash the full potential of this brilliant country and to make better the lives of everyone in every corner of our United Kingdom.”*

3. Стилiстичні:

- Метафори. Часто використовуються такі метафори, як: *“the dawn of a new era”, “the beginning of a new era” and “muscles that we have not used for decades”*.
- Анафора. Неодноразово вживаючи *we* та *us*, Борис Джонсон гуманізує країну, намагаючись апелювати до почуття єдності: *“We have obeyed the people”, “We have taken back the tools of self–government”*.
- Епітети. У своїй промові Б.Джонсон використовує епітети, щоб описати і донести свою думку щодо рішення про Брекзит: *“And of course I think that is the right and healthy and democratic thing to do”*; *“...a new act in our great national drama”*; *“...I know that we can turn this opportunity into a stunning success...”*.
- Асиндетон. Щоб зробити промову більш ефектною та драматичною, прискорюючи її ритм і темп політик використовує асиндетон: *“Our scientists, our engineers, our world–leading universities, our armed forces”*.
- Вставні речення. Щоб додати важливу нову інформацію, не прериваючи думку, у промові використовуються вставні речення: *“And then of course there is a third group — perhaps the biggest — who had started to worry that the whole political wrangle would never come to an end”, “I understand all those feelings, and our job as the government — my job — is to bring this country together now and take us forward”*.

Публічні виступи Б. Джонсона насичені культурно значущими лексичними одиницями, вони відбивають загальні та специфічні особливості національної культури Британії. Тому переклад лексичних одиниць може становити особливі труднощі для непідготовленого чи недосвідченого перекладача, оскільки необхідно як виявляти культурно значимі компоненти промов політиків, так і максимально адаптувати їх для розуміння адресата.

Неточний переклад політичних промов може призвести до таких серйозних наслідків, як шкода іміджу політика, негативний вплив на результати переговорів і навіть політичні конфлікти. Першорядним завданням перекладача у політичній сфері є збереження бажаного комунікативного ефекту. Для досягнення цього перекладачеві необхідно дослідити функції, стилістичні особливості, а також лексичні та синтаксичні засоби, які найчастіше використовуються політиком чи в політичному дискурсі в цілому. [2:62]

Перекладач, який збирається працювати над ораторськими промовами, повинен мати великі фонові знання і орієнтуватися в країнознавчих особливостях. Також перекладачу потрібно мати великий словниковий запас. І оскільки в своїх промовах Б. Джонсон демонструє динаміку мови, перекладачеві необхідно стежити та досліджувати особливості його ораторського стилю.

Підсумовуючи проведений аналіз, можемо підкреслити, що Борис Джонсон використовує велику кількість стилістичних прийомів і експресивних засобів для реалізації його прагматичних цілей. У реалізації дискурсу, а також у формуванні тексту велику роль відіграє використання асиндетонів, метонімії, метафор, епітетів, ступенів порівняння, повторів, гри слів. Ці засоби створюють неповторний ораторський стиль Бориса Джонсона як прем'єр-міністра.

Висновки до розділу 1

На основі проведеного аналізу особливостей перекладу ораторських промов можна зробити такі висновки:

1. Ораторський стиль мови, як підвид публіцистичного стилю має свої чіткі особливості та сфери використання. Зокрема ще в давні часи згадується, що за допомогою ораторства під час публічних виступів промовці могли впливати на слухачів та буквально маніпулювати ними. В подальшому до нашого часу ораторський стиль мовлення набув певних змін, проте його основна задача, як способу впливу на публіку залишилась незмінною.

Для ораторських промов характерними рисами є трансляція книжкового тексту в усну форму спілкування із використанням наступних ознак:

- Пряме звернення до аудиторії;
  - Вживання займенників *ми* та *ви*;
  - Постановка запитань аудиторії;
  - Апелювання до подій та почуттів.
2. Переклад ораторських промов відрізняється від перекладу текстів інших стилів мови в першу чергу тим, що залежно від спікера та його персональних якостей може змінюватись як лексичне забарвлення, так і подача. Саме тому для перекладача, який збирається працювати над ораторськими промовами є важливим ознайомитись із особистістю промовця, термінологією по темі виступу та підготуватись заздалегідь.
3. Передача граматичних, синтаксичних і лексичних особливостей суспільної політичної промови з англійської на українську зі збереженням еквівалентності у змісті є надзвичайно важливою. Будь яка неточність у перекладі публічного виступу, особливо в політичному дискурсі може мати серйозні наслідки, від нанесення шкоди іміджу політика–промовця і до серйозних політичних скандалів. Переклад у його закінченому вигляді обов'язково має бути еквівалентним оригіналу, інакше основна функція перекладу не буде виконана. Отже, головне завдання перекладача полягає в тому, щоб правильно передати основний зміст виступу, а також відобразити

різні особливості мови та індивідуальність оратора. Для цього перекладачу необхідно володіти інформацією по темі, мати професійні навички та досвід у перекладацькій сфері діяльності.

4. Проаналізувавши три відомі публічні промови Б. Джонсона за часів перебування на посаді прем'єр міністра Великобританії встановлено особливості його ораторського стилю. Політик володіє технікою риторики, що у поєднанні з гумором та логікою робить його публічні виступи не лише засобом повідомлення інформації, а і непоганим інструментом для впливу на маси. Це яскраво проявляється на прикладі промови у день виходу Британії з ЄС, коли уміло апелюючи до патріотизму Б. Джонсон переконує у правильності цього рішення.

Публічні виступи політика насичені великою кількістю всіх мовних засобів, серед яких особливою відмінністю його стилю є часте вживання епітетів, асиндетонів та метафор. Перекладаючи промови Б. Джонсона важливо знайти еквівалентні відповідники у мові перекладу, що для непідготовленого перекладача може бути складно. Крім того, під час своїх виступів політик часто виходить за рамки чітко написаної промови та допускає вживання вставних речень чи імпровізації. Це важливо враховувати у процесі перекладу.

Підводячи підсумок можна сказати, що ораторський стиль мови має чітко визначені особливості, які варто враховувати при перекладі. Крім того, для більш коректного результату, важливо знаходити еквівалентні відповідники та заздалегідь ознайомитись із персоною промовця.

РОЗДІЛ 2. МОВНІ ТА МОВЛЕННЄВІ ЗАСОБИ ОРАТОРСЬКОГО СТИЛЮ БОРИСА ДЖОНСОНА

2.1. Мовні засоби політичних промов Бориса Джонсона

Політична мова є важливим інструментом впливу на громадську думку та формування точок зору. Політичні промови, як правило, мають специфічні цілі та мету, і використовуються для досягнення певних політичних цілей чи для розв'язання складних соціально–політичних проблем.

Екс прем'єр–міністр Великобританії, Борис Джонсон, відомий своїми яскравими політичними промовами, своєю харизматичною особистістю та неортодоксальним стилем політики. Його часто звинувачували у використанні лінгвістично складної та нечіткої мови, щоб довести свою точку зору або ухилитися від прямої відповіді на запитання. Для цього політик використовує сукупність мовних засобів, зокрема:

– Лексичні:

У своїх промовах Борис Джонсон використовує багато слів з англійської мови, які не є загальноживаними. Він також нерідко використовує фразеологізми та ідіоми, які дозволяють підсилити емоційний ефект його виступів та привернути увагу слухачів. Наприклад, у його промові до нації він використовував фразу "*let's get Brexit done*" [1], яка стала його гаслом під час виборів та отримала широку популярність.

– Граматичні:

Борис Джонсон використовує просту та доступну граматику у своїх промовах, але часто порушує правила та використовує нетипові конструкції. Наприклад, у своїх виступах він часто використовує неповне речення, яке не містить головного члена, або недостатньо виразний граматичний зв'язок.

– Стилистичні:

Екс прем'єр також володіє вмінням використовувати різні фігури мови, такі як алегорії, гіперболи, епітети та інші. Наприклад, він використовував гіперболи, щоб підсилити ефект висловлювання, у своїй промові на конференції Консервативної партії він назвав Брекзит "*the greatest place on earth*" [9]. Також

він використовує іронію та сарказм, що дозволяє йому дотепно відповідати на запитання та висловлювати свою позицію.

Джонсон володіє різними стилістичними засобами, які дозволяють йому робити свої виступи більш ефектними та запам'ятовуваними. Наприклад, він часто використовує повторення слів, що створює ефект риторичного закріплення. Також він використовує метафори та порівняння, що дозволяє ілюструвати складні ідеї більш доступними та виразними способами. Наприклад, у своїй промові про Брекзит він також використовував метафору "*Backstop is dead as a dodo*" для передачі ідеї про завершення складного питання.

Найчастіше в промовах Бориса Джонсона зустрічаються такі стилістичні прийоми як риторичні запитання, повторення, метафори, аналогії, гумор та розпливчасті формулювання.

– Риторичні запитання.

Промови Бориса Джонсона часто перемежуються риторичними запитаннями, які використовуються для залучення аудиторії та створення відчуття терміновості чи важливості. Риторичні запитання призначені не для того, щоб на них відповісти, а скоріше для того, щоб висловити думку чи підкреслити повідомлення. Риторичні запитання Джонсона часто кидають виклик його аудиторії та звертаються до їхніх емоцій, а не до їхньої логіки.

Наприклад, під час своєї кампанії 2019 року Джонсон запитав: "*Do you feel daunted? Do you feel terrified? Let me tell you something – the British people can see through this stuff. They can see perfectly well what is happening*" [8]. Це риторичне запитання було задане, щоб створити відчуття терміновості щодо Брекзиту та залучити підтримку його кампанії.

Використання Джонсоном риторичних запитань також помітно його здатністю ставити їх, щоб відвернути критику або складні запитання. Наприклад, під час прес-конференції у 2019 році Джонсона запитали, чи хоче він вибачитися за коментарі щодо Брекзиту. Замість прямої відповіді на запитання Джонсон відповів риторичним запитанням: "*I think what most people in this country want us to focus on is what we can do to get a deal done*" [7].

– Повторення.

Повторення — ще один лінгвістичний прийом, який Джонсон часто використовує у своїх промовах. Цей засіб передбачає повторення слів або фраз для наголосу або створення відчуття ритму чи каденції. Використання повторення Джонсоном особливо примітне його здатністю перетворювати фразу на гасло чи заклик до зборів.

Наприклад, під час своєї кампанії 2019 року Джонсон неодноразово використовував фразу *«Завершимо Брекзит»*, щоб створити відчуття терміновості навколо цього питання. Ця фраза стала центром його кампанії, і її повторювали знову і знову, допомагаючи створити відчуття терміновості та важливості проблеми.

Використання Джонсоном повторень також примітно тим, що він вмів застосовувати їх, щоб підкреслити ключові моменти або зробити повідомлення більш запам'ятовуваним. Наприклад, під час свого виступу на конференції Консервативної партії в 2019 році Джонсон використав повторення, щоб підкреслити важливість інвестування в державні послуги. Він сказав: *«Ми збираємося інвестувати в нашу Національну службу охорони здоров'я, наші школи, нашу поліцію, і ми переконуємося, що досягнемо рівня в цій країні»*.

– Метафори та аналогії.

Метафори та аналогії — це порівняння, які використовуються для пояснення складних ідей або понять простими словами. Промови Джонсона часто переповнені метафорами та аналогіями, які використовуються, щоб зробити його повідомлення більш релевантним і доступним для аудиторії.

Наприклад, під час виступу на конференції Консервативної партії у 2019 році Джонсон порівняв вихід Великобританії з ЄС зі сходженням на Еверест. Він сказав: *«Ми як альпіністи на краю вершини, у тій самій точці, де закінчується кисень...»* [10]. Ця метафора допомогла спростити складне питання Брекзиту і зробити його більш доступним для пересічної людини.

Використання Джонсоном метафор і аналогій також примітно його вмінням застосовувати їх, щоб підкреслити думку або повідомлення. Наприклад,

під час виступу у 2019 році Джонсон порівняв Лейбористську партію з «грабіжником», який «обшукує ваші кишені, поки ви відволікаєтеся». Ця аналогія була використана, щоб зобразити Лейбористську партію як таку, яка не заслуговує довіри та підкреслити важливість голосування за Консервативну партію.

Метафори та аналогії є одними з найпотужніших лінгвістичних інструментів, доступних політикам, і Борис Джонсон не є винятком, коли справа стосується їх використання. Метафора — це фігура мови, яка порівнює дві речі без використання слова «як», тоді як аналогія — це порівняння між двома речами на основі їхньої подібності в структурі, функції чи зв'язку.

Джонсон часто використовує метафори та аналогії у своїх промовах, щоб допомогти пояснити складні політичні ідеї таким чином, щоб їх було легко зрозуміти. Однією з його найвідоміших аналогій є його порівняння Європейського Союзу з пасткою для омарів, у якій Великобританія була омаром, а ЄС — пасткою. Він використав цю аналогію, щоб ствердити, що Велика Британія повинна залишити ЄС, щоб вирватися з пастки та відновити свою свободу.

– Гумор.

Гумор — ще один лінгвістичний прийом, який Джонсон часто використовує у своїх промовах. Гумор застосовується, щоб зацікавити аудиторію та зробити її більш сприйнятливою до повідомлення оратора. Гумор Джонсона часто самопринизливий, і він використовує його, щоб зробити себе більш близьким до своєї аудиторії.

Наприклад, під час своєї кампанії 2019 року Джонсон висміював власну зовнішність, сказавши: *«Я знаю, що чималій кількості людей у цій країні набридла політика, їм набридли політики, і я це розумію. Я чудово розумію, чому ви можете так почуватися. Я знаю, що дехто з вас, можливо, навіть затиснув носа й голосував за консерваторів у минулому»*. Цей самопринизливий гумор допоміг зробити Джонсона ближчим до слухачів, що добре сприйнялося його аудиторією.

Використання Джонсоном гумору також примітно його вмінням використовувати його для розсіювання напруги чи критики. Наприклад, під час гарячих дебатів у Палаті громад у 2019 році Джонсон використав гумор, щоб відповісти на критику з боку опозиціонера. Він сказав: *«Я дуже вдячний за запитання шановного джентльмена, яке, як я думаю, було в основному питанням про мою стрижку»*. Ця жартівлива відповідь допомогла розвіяти напругу в кімнаті та дозволила Джонсону відновити контроль над розмовою.

– Розпливчата мова.

Нарешті, Борис Джонсон відомий своїм використанням нечітких слів. Розпливчата мова – це мова, яка навмисно нечітка або двозначна. Джонсон часто використовує розпливчасту мову, щоб уникнути прямої відповіді на запитання або висловити свою точку зору, не зупиняючись на конкретній позиції. Наприклад, у своїй промові на конференції Консервативної партії у 2019 році Джонсон використав розпливчасті формулювання, коли сказав: *«Ми збираємося завершити Брекзит, мої друзі. Ми збираємося зробити це 31 жовтня...»*.

Хоча використання Джонсоном лінгвістичних прийомів було ефективним у багатьох відношеннях, його використання нечіткої мови викликало критику з деяких сторін. Розпливчата мова передбачає використання двозначної або незрозумілої мови, щоб уникнути відповідей на складні запитання або приховати свої справжні наміри. Наприклад, під час переговорів щодо Брекзиту Джонсон часто двозначно говорив про свої плани щодо майбутніх відносин Великої Британії з ЄС. Він використовував такі фрази, як *«позитивна енергія»* та *«може виховати відчуття духу»*, щоб описати свій підхід до переговорів, не надавши жодних конкретних деталей щодо того, що він планує зробити.

Критики звинуватили Джонсона у використанні нечітких формулювань, а дехто припускає, що його використання нечітких формулювань є навмисною стратегією, спрямованою на те, щоб звернути увагу на широке коло виборців, а не відчужувати якусь конкретну групу. Мовні засоби Бориса Джонсона є невід'ємною частиною його політичної стратегії. Його використання риторичних

запитань, повторів, метафор і аналогій, гумору та нечіткої мови — усе це спрямовано на те, щоб привернути увагу аудиторії та переконати її підтримати його позицію.

Однією з найвидатніших рис промов Бориса Джонсона є використання повторів. Джонсон повторював фразу «let's get Brexit done» знову і знову під час своєї кампанії 2019 року, перетворивши її на гасло та клич для своїх прихильників. Це повторення допомогло створити відчуття терміновості та важливості навколо питання, і сприяло остаточній перемозі Джонсона на загальних виборах. Заслуговує на увагу також використання Джонсоном метафор і аналогій. Його порівняння Брекзиту зі сходженням на гору Еверест допомогло зробити складну проблему більш зрозумілою для звичайної людини. Використовуючи знайому аналогію, Джонсон зміг спростити проблему та зробити її більш доступною для ширшої аудиторії [1].

Гумор – ще один інструмент в арсеналі Джонсона. Його здатність висміювати себе та спілкуватися зі своєю аудиторією через самопринизливий гумор допомогла полюбити його багатьом виборцям. Цей гумор також зробив Джонсона більш доступним і близьким, що важливо для політичного діяча, який часто може здаватися віддаленим або відірваним від громадськості. Однак використання Джонсоном нечітких слів також викликало критику. Дехто звинуватив його у використанні нечітких формулювань, щоб уникнути відповіді на складні запитання або приховати свої справжні наміри. Наприклад, під час переговорів щодо Брекзиту Джонсон часто розпливчасто говорив про свої плани щодо майбутніх відносин Великої Британії з ЄС, що змусило декого поставити під сумнів, чи був у нього взагалі чіткий план.

Ораторський стиль Бориса Джонсона є важливою частиною його політичної стратегії. Його використання риторичних запитань, повторів, метафор і аналогій, гумору та нечіткої мови – усе це слугує для того, щоб звернути увагу на аудиторію, донести своє повідомлення та переконати слухачів.

2.2. Мовленнєві засоби у політичних промовах Бориса Джонсона

Промови Бориса Джонсона окрім наповнення різними мовними засобами часто характеризуються і особливою інтонацією та жестикуляцією, що є предметом багатьох дискусій та аналізу.

– Інтонація.

Однією з найпомітніших рис промов Джонсона є його характерна інтонація. Його мова характеризується ритмічним малюнком, який чергується між високими та низькими тонами, з наголосом на складах. Цю модель часто називають інтонацією «підйом і спад», що надає промова́м Джонсона музичності.

Є кілька причин, чому Джонсон може використовувати саме цю інтонацію. По–перше, це може бути спосіб привернути увагу аудиторії та зберегти її зацікавленість. Ритмічний малюнок створює відчуття очікування, оскільки глядачі чекають, щоб почути, про що піде мова далі. Це може бути ефективним способом утримання уваги аудиторії, оскільки вона, швидше за все, уважно слухатиме оратора, який використовує привабливий та динамічний стиль.

По–друге, інтонація Джонсона також може бути способом підкреслити його думки та зробити їх більш запам'ятовуваними. Роблячи наголос на певних складах і використовуючи підвищення або зниження тону, Джонсон може привернути увагу до найважливіших частин своєї промови. Це може допомогти аудиторії запам'ятати його ключові повідомлення, що важливо в будь–якому контексті публічних виступів [13].

Нарешті, інтонація Джонсона також може бути відображенням його особистості та характеру. Він відомий своєю харизмою та неперевершеною персоною, і його мова це відображає. Ритмічний малюнок і музичність його промов можна розглядати як відображення його впевненої та енергійної особистості.

– Жестикуляція.

Окрім характерної інтонації, Джонсон також відомий своєю жестикуляцією під час публічних виступів. Він часто використовує надмірні

махи рук і міміку, щоб підкреслити свої думки та передати свої емоції. Одним із найбільш помітних аспектів жестикуляції Джонсона є використання ним жесту «подвійний великий палець». Це жест, який передбачає підняття обох великих пальців одночасно, часто супроводжується широкою усмішкою. Джонсон часто використовує цей жест у своїх промовах, особливо коли він намагається передати почуття позитиву чи оптимізму.

Є кілька можливих причин, чому Джонсон може використовувати цей конкретний жест. По–перше, це може бути спосіб зв'язатися з аудиторією та передати відчуття тепла та доступності. Використовуючи дружній і неформальний жест, Джонсон може створити відчуття взаєморозуміння зі своєю аудиторією, що допомагає зміцнити довіру та взаємодію.

По–друге, цей жест також може бути способом підкреслити повідомлення Джонсона та зробити його більш запам'ятовуваним. Жест характерний і може допомогти привернути увагу до найважливіших частин його промови. Це може бути особливо ефективним, коли Джонсон намагається передати почуття позитиву чи оптимізму, оскільки цей жест підсилює його повідомлення та робить його більш переконливим.

Нарешті, використання Джонсоном жесту «подвійний великий палець» [11] також може бути відображенням його особистості та характеру. Він відомий своєю оптимістичною особистістю, і використання ним цього жесту можна розглядати як відображення цього. Використовуючи позитивний і оптимістичний жест, Джонсон може передати аудиторії свою енергію та ентузіазм. Вплив інтонації та жестикуляції Джонсона на його публічні виступи важко оцінити кількісно, але очевидно, що вони мають значний вплив на його аудиторію. Його особливий стиль зробив його популярним і привабливим оратором і допоміг утвердити його як одну з найбільш впізнаваних політичних фігур у світі.

Однією з ключових причин ефективності стилю Джонсона є те, що він допомагає створити відчуття зв'язку з аудиторією. Його використання інтонації та жестикуляції допомагає передати його емоції та особистість, що зміцнює

довіру та взаєморозуміння з аудиторією. Це особливо важливо під час політичних промов, де аудиторія часто чекає від оратора відчуття автентичності та щирості.

Крім того, стиль Джонсона також ефективно передає його ключові повідомлення та робить їх більш запам'ятовуваними. Використовуючи ритмічну інтонацію і характерну жестикуляцію, він вміє привернути увагу до найважливіших частин своєї промови і зробити їх більш переконливими. Це особливо важливо під час політичних виступів, де доповідач часто намагається переконати аудиторію підтримати певну політику чи програму.

Однак треба зазначити, що не всі знаходять стиль Джонсона привабливим. Деякі критики стверджують, що його використання надмірних жестів та інтонації може здатися нещирим або навіть комічним. Інші стверджували, що його стиль є надто неформальним і йому бракує авторитету, якого часто очікують від політичних лідерів [12].

Загалом характерна інтонація та жестикуляція Бориса Джонсона є важливою частиною його стилю публічних виступів. Вони допомагають створити відчуття зв'язку з аудиторією, передають його особистість та емоції, а також роблять його ключові повідомлення більш запам'ятовуваними. Хоча деякі можуть вважати його стиль непрофесійним, очевидно, що він ефективно привертає увагу аудиторії, що зробило його популярним та привабливим оратором.

Як і в будь-якому стилі публічних виступів, підхід Джонсона має як сильні, так і слабкі сторони. Хоча його використання інтонації та жестикуляції може бути ефективним для передачі його повідомлення, воно також може розглядатися як нещире або комічне. Оскільки він продовжує виступати з публічними промовами, буде цікаво подивитися, як розвиватиметься його стиль і чи продовжує він покладатися на свій особливий підхід, чи прийме більш традиційний стиль. Незалежно від його підходу, очевидно, що Джонсон і надалі залишатиметься помітною та впливовою фігурою в британській політиці протягом наступних років.

У публічному виступі словесне мовлення зазвичай доповнюють невербальні засоби комунікації. Невербальні елементи можуть впливати на сприйняття промови, передаючи емоції, хвилювання, впевненість, повагу або зверхність. Однак, важливість мовленнєвих засобів не може бути знижена, оскільки промова залежить від слів. Мовленнєві маніпуляції можуть бути пов'язані з організацією тексту, використанням риторичних прийомів та спеціальних технік. Мовленнєві засоби впливу можуть бути маніпулятивними, якщо їх використовують з певними намірами.

Найпоширеніші риторичні прийоми та спеціальні техніки побудови висловлювання включають вживання слів з узагальнювальним значенням, використання особових займенників *ми* та *ви*, посилення на авторитет, звертання на ім'я, використання тропів для створення образності, використання підрядних речень, вислови з оцінюванням, вибір без вибору та необхідність вибору одного з двох. Іншими словами, висловлювання можуть маніпулювати слухачем, якщо вони включають риторичні прийоми та інші мовленнєві засоби з метою впливу на його переконання, думки та поведінку.

Найпоширеніші риторичні прийоми та спеціальна техніка побудови висловлювання, які можна використовувати під час усного мовлення, такі:

- вживання слів з узагальнювальним значенням: *everybody, everyone, no one* тощо;
- вживання особових займенників *we* та *you*, з метою об'єднання;
- вживання абстрактних іменників: *love, honesty, conscience* тощо;
- посилення на авторитет (цитуювання відомих людей);
- звертання на ім'я (запам'ятовування імені та виокремлення людини з натовпу);
- використання тропів з метою створення образності (порівняння, епітет, метафора, метонімія, синекдоха тощо);
- використання підрядних речень (причинно наслідкові): *as soon as you..., then...; only when you... then.*
- вислови, які надають оцінювання;

- вибір без вибору, необхідність вибору одного з двох або декількох можливих рішень;
- вживання тавтологій (загальновідомої істини) тощо.

На думку окремих лінгвістів, Б. Джонсон ефективно використовує у своєму політичному дискурсі стилістичну фігуру алюзії. Наприклад, у промові на конференції ООН Б. Джонсон звертається до давньогрецької міфології, а саме – до тих персонажів, які добре відомі слухачам [13]. Більш глибокий аналіз особливостей застосування алюзій Борисом Джонсоном призводить до висновків про їх надмірність, невідповідність ситуації та бажання політика надати «непотрібний» колорит своєї мови. Наприклад, вихід із ЄС Джонсон порівнює з муками Прометея, прикутого Зевсом до скелі:

“When Prometheus brought fire to mankind. In a tube of fennel, as you may remember, that Zeus punished him by chaining him to a Tartarean crag while his liver was pecked out by an eagle. And every time his liver regrew the eagle came back and pecked it again. And this went on forever – a bit like the experience of Brexit in the UK, if some of our parliamentarians had their way.” [1].

Як видно, сам Б. Джонсон каже, що Брекзит може нагадувати муки Прометея лише за своєю тривалістю та нескінченністю. Невідповідність алюзії ситуації, по–перше, у тому, що не всі докладно знають міф про Прометея, а, по–друге, встановлення зв'язку міфологічних подій із реальними потребує глибокого аналізу сказаного. Тепер відомо, що хотів сказати Б. Джонсон. Він вказував на те, що Брекзит затягнувся так само, як і муки Прометея, і на те, що вихід з ЄС затягнувся, тому що він постійно блокувався і відкладався, але Борис Джонсон закликав різко і без огляду здійснити вихід з ЄС і знайти бажану самостійність.

Група лінгвістів досліджувала особливості використання мовних засобів, що відбивають у політичному дискурсі елементи фантастики. Фантастичні картини малювали європейські політики минулих століть, наприклад Наполеон Бонапарт, який переконує своїх слухачів, що незабаром захопить весь світ. З розвитком фантастичного жанру в літературі та кінематографії політики стали використовувати відомі всім образи в галузі фантастики. Фантастичні елементи

найчастіше виражені всіма видами метафор, але використовуються і гіперболи, літоти, антитези, порівняння, епітети та інші мовні засоби.

Борис Джонсон не є винятком із тих політиків, які користуються фантастичними образами, щоб показати реальність чи висловити передбачення на майбутнє. Для всього світу зараз відома медіафраншиза «Зоряні війни», що набула популярності у 1970–х роках. Борис Джонсон у своїй промові на конференції ООН також використовує для порівняння образ із серіалу «Зоряні війни» [20], щоб тим самим показати, що роботи розміром з «еритроцит» можуть мати таку ж сильну дію, як велике скупчення космічних військових кораблів.

Борис Джонсон звертається до почуттів тих, хто слухає, тому, розхвалюючи технічні досягнення Великобританії, він не просто говорить про нейтральні можливості технологій. Так, говорячи про нові технології, він не тільки вказує, що глухі за допомогою них можуть чути, а сліпі – бачити, а й вказує на те, що глухим надається можливість почути голос своїх дітей.

Як відомо, у політичному дискурсі політики завжди негативно висловлюються щодо опозиції, і Борис Джонсон також допускає іронічні висловлювання щодо своїх попередників чи представників опозиції, які дотримуються протилежної точки зору. Наприклад, у виступі перед Торі Борис Джонсон говорить про те, що Терезу Мей зачекався вдома чоловік, і їй настав час згадати, що вона дружина і господиня. У виступі перед Генеральною Асамблеєю ООН він говорить про те, що противники бізнесу буквально продовжують муки Прометея.

Так, будучи прихильником Брекзиту, він дякує Європейському Союзу, Організації Об'єднаних Націй та Співдружності Націй за ту чудову роботу, яку було проведено цими міжнародними організаціями для того, щоб англійці були забезпечені всіма революційними досягненнями техніки: *«work being done in EU, Commonwealth, and of course the UN, which has a vital role in ensuring that no country is excluded from the wondrous benefits of this technology, and industrial revolution it is bringing about»* [20]. Однак Джонсон говорить про власний потенціал Великобританії у розвитку техніки. Акцентувавши увагу слухачів на

досягненнях міжнародних організацій, Джонсон за допомогою антитези показує, що настав момент, коли кожна країна, і Великобританія зокрема, має зробити вибір між «свободою та підконтрольністю», між «приватним бізнесом та монополією держави», між «інноваціями та регулюванням».

При цьому Джонсон у промові використовує сильне модальне дієслово *must*: *«But we must be still more ambitious. We need to find the right balance between freedom and control; between innovation and regulation; between private enterprise and government oversight. We must insist that the ethical judgements inherent in the design of new technology are transparent to all. And we must make our voices heard more loudly in the standards bodies that write the rules.»*

Свій виступ перед Генеральною Асамблеєю ООН Борис Джонсон закінчив тим, що окреслив позицію Великобританії як світового лідера у сфері новітніх технологій, тобто ще раз наголосив на її незалежності від інших європейських країн та відсутності необхідності в тому, щоб Великобританія залишалася в Європейському Союзі. Таким чином, можна зробити висновок про те, що потрібно погодитися з лінгвістами, які досліджували прагмалінгвістичні особливості промов Джонсона, у тому, що він уміло використовував лінгвостилістичні засоби, щоб впливати на слухачів та досягати своїх політичних цілей.

2.3. Впливовий потенціал мовних та мовленнєвих засобів промов Бориса Джонсона у перекладі

У сучасному світі політики є тими, хто впливає на глобальні процеси та приймає важливі рішення, які безпосередньо впливають на життя мільйонів людей. Один з таких політиків – Борис Джонсон, прем'єр–міністр Великої Британії. Його промови є ключовими відображенням політичної позиції та поглядів на проблеми, що стоять перед Великою Британією та її громадянами.

У зв'язку з цим, важливо вивчати впливовий потенціал мовних та мовленнєвих засобів, які використовує Борис Джонсон у своїх промовах. Це дослідження спрямоване на аналіз перекладу таких засобів та їх вплив на аудиторію. Переклад є процесом передачі інформації з однієї мови на іншу з

метою збереження змісту та зміни форми. У процесі перекладу, важливо враховувати культурні та соціальні відмінності між мовами, а також між країнами та їх народами. Оскільки мова є не тільки засобом комунікації, але й відображенням культури та національного світогляду, важливо враховувати всі ці аспекти в процесі перекладу [14:7].

Мовленнєві засоби є ключовими елементами будь-якої промови. Ці засоби використовуються для створення певного ефекту на аудиторію та виклику певної реакції. У своїх промовах Борис Джонсон використовує різноманітні мовленнєві засоби для досягнення різних цілей. Для аналізу перекладу мовленнєвих засобів Бориса Джонсона, виберемо одну з його промов – промову на тему Брекзиту, яку він виголосив у 2019 році.

У своєму виступі, Борис Джонсон використовує ряд мовленнєвих засобів, які відображають його стиль та погляди на проблему. Зокрема, він використовує:

- риторичні питання: “Isn't it time we got out of this lingering delusion of uncertainty?” (Чи не час нам вийти з цього затягнутого марева невизначеності?) – такі питання мають за мету викликати у слухачів роздуми та підготувати їх до певної відповіді;
- метафори: “Brexit is like getting out of prison” (Брекзит – це як звільнення з в’язниці) – така метафора допомагає візуалізувати проблему та показати, що Брекзит є вихідним шляхом з складної ситуації; (Cityam: <https://www.cityam.com/boris-johnsons-brexit-day-speech-in-full/>);
- гіперболи: “The European Union is a prison, and we are breaking its walls” (Євросоюз – це в’язниця, і ми розбиваємо її стіни) – такі гіперболи допомагають підсилити ефект та відчуття того, що процес є дуже важливим та значущим;
- повторення: “Get Brexit done” – таке повторення допомагає закріпити важливість цієї проблеми та показати, що вона є найважливішою метою.

Для того, щоб відтворити впливовий потенціал мовленнєвих засобів Бориса Джонсона у перекладі, важливо зберегти їхню смислову завантаженість та емоційний фон. У цьому випадку перекладачу важливо знати, які слова та

вислови Бориса Джонсона мають велику силу впливу на слухачів, та вміти передати цю силу у перекладі. Однак, варто зазначити, що в перекладі можуть виникати труднощі з передачею емоційного фону та інтонації мовлення, які є важливими для досягнення впливового потенціалу мовленнєвих засобів. Наприклад, риторичні питання можуть звучати менш драматично в перекладі, а метафори можуть втратити свою містичність або візуальну ефективність у новій культурній та мовній області.

Отже, для досягнення впливового потенціалу мовленнєвих засобів у перекладі, перекладач повинен бути свідомим щодо мовних та культурних особливостей того регіону, де переклад буде використовуватися. Також, важливо враховувати емоційний тон та інтонацію, які можуть варіюватися в залежності від мовного контексту та культурних норм.

Усе вищезгадане показує, що відтворення впливового потенціалу мовленнєвих засобів Бориса Джонсона у перекладі є складною та відповідальною задачею. Це вимагає від перекладача багато розуміння, уваги до деталей та креативного підходу до вибору мовних засобів. Важливо знати, що переклад не може бути простим заміщенням слів, а повинен передавати сенс та емоційний тон вихідного тексту.

У ряді випадків переклад може не передати впливовий потенціал мовленнєвих засобів вихідного тексту. Це може бути пов'язано з тим, що певні вислови або мовні засоби мають різний сенс у різних культурах та мовах. Наприклад, риторичне питання "*Can we do it?*" може звучати емоційно та переконливо в англійській мові, але українською мовою може не мати такої ж сили впливу на слухачів.

Для розуміння впливового потенціалу мовленнєвих засобів у перекладі, важливо також враховувати контекст, в якому вони використовуються. Наприклад, використання гіперболи або метафори може бути доречним у виступі політика, але у перекладі на іншу мову ці мовні засоби можуть звучати дивно або незрозуміло. У зв'язку з цим, перекладач повинен мати глибокі знання мови та культури, з якої та на яку мову він перекладає. Важливо також розуміти вимоги

та потреби цільової аудиторії, для якої призначений переклад. Наприклад, переклад для політичної аудиторії може відрізнятися від перекладу для наукової або технічної аудиторії.

Крім того, важливо мати на увазі, що мовний переклад може відрізнятися від культурного перекладу. Культурний переклад враховує культурні особливості та контекст вихідного тексту, і може вимагати від перекладача використання мовних засобів, які не зустрічаються в самому вихідному тексті, але допомагають передати його сенс на цільову мову та аудиторію. Наприклад, якщо вихідний текст містить посилання на певну культурну подію, яка не має аналогів у культурі цільової мови, перекладач може використовувати аналогічні культурні референції, щоб передати контекст та сенс вихідного тексту.

У контексті дослідження впливового потенціалу мовних та мовленнєвих засобів промов Бориса Джонсона, важливо звернути увагу на його стиль мовлення та вживані ним мовні засоби, такі як метафори, гіперболи, антитези, іронію тощо. Ці мовні засоби допомагають передати емоції та переконати слухачів, що робить його промови впливовими та запам'ятовуваними. Наприклад, у своїй промові перед Національною асоціацією конфедерації промисловості у 2019 році, Джонсон використав метафору *"boiling cauldron"* ("киплячий казан") для опису Брекзиту. Він сказав: *"Brexit is a boiling cauldron of opportunity before us now. We must extract all the possibilities from this cauldron and make it ours."* (Брекзит – це киплячий казан з можливостей, який ми зараз маємо перед собою. Ми повинні витягти з цього казану всі можливості та зробити його нашим).

У своїй промові перед партією у 2019 році, Джонсон використовував гіперболи, щоб переконати слухачів у своїй позиції. Він сказав: *"The people who bet against Britain are going to lose their shirts because we are going to restore trust in our democracy and we are going to fulfil the repeated promises of parliament to the people and come out of the EU on October 31 no ifs or buts"* (Люди, які ставлять проти Британії, втратять свої сорочки, тому що ми відновимо довіру до нашої демократії і виконаємо повторні обіцянки парламенту народу і вийдемо з ЄС 31

жовтня без будь-яких "якщо" та "але") (GOV: <https://www.gov.uk/government/speeches/boris-johnsons-first-speech-as-prime-minister-24-july-2019>).

Крім того, Джонсон вміє використовувати антитези для підкреслення конфліктних або протилежних ідей. Він висловлювався так: *"I know that many people are worried about the implications of Brexit. They worry that it could be a bitter medicine. But I also know that many people believe that Brexit could be a recipe for the best sausage roll ever. It depends on us. It depends on how we deliver it"*.

Крім стилістичних мовних засобів, важливим елементом впливового потенціалу промов Бориса Джонсона є його вживання мовленнєвих засобів, таких як жести та міміка. Джонсон часто використовує жести для підкреслення своїх слів та додавання до них додаткового емоційного заряду. Наприклад, у своїй промові під час кампанії за Брекзит, він використовував жестикуляцію рук для підкреслення важливості виходу з ЄС [8].

Дослідження впливового потенціалу мовних та мовленнєвих засобів промов Бориса Джонсона у перекладі вимагає від перекладачів уважної уваги до стилістичних мовних засобів, які він використовує. Перекладачі повинні знати, які мовні засоби допомагають передати сенс промови, та як їх правильно перекласти, щоб передати емоційний тон та впливовість, яку мав виступ в оригіналі.

Одним з головних викликів при перекладі промов Бориса Джонсона є збереження їх емоційної насиченості та стилістичної глибини. Для цього перекладачі повинні вміти вибирати правильні еквіваленти для гіпербол, антитез, метафор та інших стилістичних засобів, які використовує Джонсон у своїх промовах. Крім того, перекладачі повинні уважно слідкувати за контекстом виступу та враховувати взаємодію мовленнєвих та мовних засобів, щоб передати повністю його сенс та впливовість.

Важливо також враховувати культурні відмінності між оригінальною мовою та мовою перекладу. Наприклад, в Англії вживання метафор та гіпербол є частішим та більш прийнятним, ніж у деяких інших країнах. Тому, при

перекладі на іншу мову, перекладачі повинні відповідно адаптувати мову та стиль тексту, щоб вони були зрозумілі та не втратили своєї ефективності.

Крім того, перекладачі повинні уважно відслідковувати мовленнєві засоби, які використовує Джонсон під час виступів, такі як жести та міміка. Ці засоби можуть мати значний вплив на сприйняття промови, тому перекладачі мають бути в змозі передати їх у перекладі. Наприклад, жести, які Джонсон використовує для підкреслення важливих слів чи ідей, повинні бути відтворені у перекладі з відповідними мовними засобами, щоб передати їх сенс та емоційну насиченість [7].

Для того, щоб відтворити впливовий потенціал мовленнєвих та мовних засобів Бориса Джонсона у перекладі, перекладачам також потрібно мати глибокі знання про тему та контекст промови. Джонсон виступає зазвичай на дуже важливі теми, такі як політика, економіка, безпека тощо, і його промови мають значний вплив на громадську думку та рішення, прийняті владою. Тому, перекладач мусить мати досвід у відповідній сфері та вміти коректно відтворити не тільки мовленнєві та мовні засоби, але й сенс та зміст промови в цілому.

Ще одним важливим фактором є використання відповідної лексики та стилю мовлення. Борис Джонсон відомий своїм звичайним, простим та зрозумілим стилем мовлення, який легко сприймається широкою аудиторією. Цей стиль мовлення є важливим чинником в його успіху, оскільки дозволяє йому ефективно комунікувати зі слухачами та передавати важливі ідеї та повідомлення. Тому, при перекладі промов Бориса Джонсона, перекладачам також потрібно використовувати просту, зрозумілу лексику та стиль мовлення, щоб забезпечити максимальну ефективність перекладу.

Узагальнюючи, впливовий потенціал мовленнєвих та мовних засобів Бориса Джонсона у перекладі може бути відтворений, якщо перекладачі забезпечать відповідний рівень емоційної насиченості, стилістичної глибини та точність передачі сенсу та змісту промови. Для цього їм потрібно мати досвід у відповідній сфері, глибокі знання про тему та контекст промови, а також вміти використовувати відповідну лексику та стиль мовлення. Важливо також

враховувати культурні особливості країн, для яких призначений переклад, оскільки вони можуть вплинути на розуміння та сприйняття промови.

Для виконання такого перекладу можна використовувати різні підходи та методики. Одним з них є методика перекладу з мовної точки зору (linguistic approach), який зосереджується на точному відтворенні мовних засобів, граматики та стилістики промови. Іншим методом є методика перекладу з контекстуальної точки зору (contextual approach), який зосереджується на контексті промови та враховує його при виборі відповідних мовних засобів та стилістики [19].

Узагальнюючи, переклад промов Бориса Джонсона є складною та відповідальною задачею, оскільки вимагає від перекладача глибоких знань про тему та контекст промови, відповідного досвіду та вміння використовувати відповідну лексику та стиль мовлення. При цьому слід враховувати культурні особливості країн, для яких призначений переклад. Для досягнення більш високої якості перекладу можна використовувати різні методики та програмні засоби, однак професійні перекладачі залишаються ключовим елементом у забезпеченні якісного та точного перекладу промов Бориса Джонсона.

Висновки до розділу 2

Борис Джонсон є одним з найвідоміших інтернаціональних політиків сучасності. Його стиль мовлення завжди був визнаний яскравим та непередбачуваним, його англійська мова є яскравим прикладом того, як можна грати зі словами, робити несподівані порівняння та використовувати нестандартні вирази, щоб зробити своє мовлення більш цікавим та запам'ятовуваним. Підсумуємо деякі мовні та мовленнєві засоби, які Борис Джонсон використовує для досягнення своїх цілей, що є невід'ємною частиною його ораторського стилю. На основі другого розділу можна зробити наступні висновки:

Один з найбільш очевидних мовних засобів, які використовує Борис Джонсон, це гумор. Він вміє жартувати з себе та інших, що допомагає йому створювати своєрідний зв'язок з аудиторією, зробити свої промови більш

легкими та приємними для слухачів. Також, гумор використовується Борисом Джонсоном, щоб вирішувати складні проблеми в ході дебатів або інших офіційних зустрічей. Наприклад, під час дебатів на виборах мера Лондона у 2008 році, коли його запитали про його політичний досвід, він відповів: *"I was allowed to serve as governor of one of the greatest cities in the world. Nothing more"* (Мені було дозволено служити в якості губернатора одного з найвеличніших міст світу. Нічого більше.) Цей відповідь, хоча й не давала відповіді на поставлене запитання, дозволила йому показати свою готовність до жартів та вміння залишатися на плаву під час складних ситуацій.

Ще одним мовним засобом, яким користується Борис Джонсон, є використання епітетів та інших лінгвістичних засобів для створення образу. Наприклад, він може описувати людину або ідею за допомогою яскравих та виразних слів, що дозволяє йому створювати сильні впливи на аудиторії. Це можна побачити в його промовах, де він використовує такі епітети, як *"great"*, *"gorgeous"*, *"fantastic"*, щоб описати ідеї та рішення, які він пропонує.

Одним з основних мовленнєвих засобів, які використовує Борис Джонсон, є метафори. Він використовує метафори, щоб пояснювати складні ідеї та поняття, а також, щоб зробити свої промови більш емоційними та запам'ятовуваними. Наприклад, у своїй книзі *"The Churchill Factor"* він описує Черчилля як *"a tank in a human shell"* (танк у людській оболонці). Ця метафора дозволяє йому передати ідею сили та міцності Черчилля, а також створити враження, що він був непереможним танком, який пройшов крізь будь-яку перешкоду [21:73].

Політик також використовує метафори, щоб порівнювати одну ідею з іншою або пояснити складний процес. Наприклад, він застосував метафору під час своєї промови на конференції Консервативної партії у 2019 році: *"If Britain was the cradle of democracy, then we plunge into the depths of British democracy, we come out of the cocoon, we take off the bandage."* (Якщо Британія була колискою демократії, то ми занурюємося в глибини британської демократії, ми виходимо з кокону, ми знімаємо пов'язку).

Ще одним мовним засобом, який використовує Борис Джонсон, є риторичні запитання. Він використовує запитання, щоб привернути увагу слухачів та зробити їх активнішими під час промови. Наприклад, під час своєї промови в ООН в 2019 році він запитав: *"Can we join our forces and change the world?"* (Чи зможемо ми поєднати наші зусилля і змінити світ?) Це запитання дозволило йому створити враження, що він не тільки говорить до своїх слухачів, а й залучає їх до діалогу та співпраці.

Крім того, політик використовує антитезу, щоб протиставити дві ідеї одна одній та зробити їх більш контрастними. Він також використовує епіфору, щоб повторити слова або фрази на кінці речення з метою підкреслити їх важливість. Наприклад, під час своєї промови на конференції Консервативної партії у 2019 році він використовував епіфору, коли говорив про Брекзит: *"Let's get Brexit done. Let's bring our country back to fulfilling its potential. Let's do it together."* (Давайте завершимо Брекзит. Давайте повернемо нашу країну до здійснення її потенціалу. Давайте зробимо це разом).

Ще однією важливою риторичною фігурою, яку Борис Джонсон часто використовує, є гіпербола. Гіпербола полягає в тому, що описана ситуація набуває значення, яке перебільшує її справжню сутність. Це може бути використано з метою емоційного залучення аудиторії до думок та ідей оратора. Наприклад, політик неодноразово повторював, що законопроект є *"the most important in the history of our country"* (найбільш важливим в історії нашої країни) або що якась ситуація є *"the most terrible in the history of mankind"* (найбільш жахливою в історії людства). Такі висловлювання можуть бути перебільшеними, але вони можуть ефективно привернути увагу слухачів та збільшити емоційну реакцію на промову.

Окрім риторичних фігур, Борис Джонсон також використовує різні мовні та мовленнєві засоби для того, щоб залучити увагу своїх слухачів та зробити свої промови більш ефективними. Одним з найважливіших засобів є вживання вульгаризмів та неформальної мови. Борис Джонсон часто використовує розмовну англійську мову та вульгаризми, щоб звести бар'єри між собою та

своїми слухачами. Наприклад, він може сказати "*bloody*", "*damn*" або "*bugger*". Це дозволяє йому залучити більшу увагу молодій аудиторії, адже ці слова є частими у повсякденному мовленні багатьох людей.

РОЗДІЛ 3. ВІДТВОРЕННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ПРОМОВ БОРИСА ДЖОНСОНА

3.1. Способи еквівалентного відтворення українською мовою ораторських промов Бориса Джонсона

Переклад ораторської мови є одним із найскладніших аспектів перекладу. Водночас, це є однією з найбільш потрібних сфер сьогодення. Публічні виступи привертають увагу, що вимагає максимально якісного перекладу.

Усний переклад можна охарактеризувати як «вид перекладу, де оригінал і його переклад взаємодіють у двомовному спілкуванні у незафіксованій формі, що передбачає одноразове сприйняття перекладачем фрагментів оригіналу». З цього визначення можна зрозуміти, що основна складність усного перекладу полягає в неможливості порівняти переклад з оригіналом або внести корекції в готовий варіант після його виконання. В порівнянні з письмовим перекладом, усний переклад обмежений в часі – це пов'язано з тим, що від перекладача очікують виконання його обов'язків всього за кілька секунд після завершення звучання оригіналу. [44]

Можливим викликом для особи, яка виступає у ролі перекладача або посередника між людьми, що говорять різними мовами, стануть засоби виразності. Вони надають тексту насиченість, образність та експресивність, спрямовані на привертання уваги. Слід відзначити, що ці прийоми можуть відрізнятися від мови до мови, і в деяких культурах взагалі можуть бути відсутні. Якщо для певного з них немає еквіваленту, доводиться користуватися описовим методом передачі інформації. Ця складність пов'язана в рівній мірі з унікальністю мов, умовами їх розвитку, а також граматичними відмінностями.

Використання різних засобів виразності широко поширене в політичному дискурсі. Їх мета – переконати аудиторію, вплинути на неї, щоб досягти бажаної відповіді. Ось лише деякі з них:

- порівняння, тобто прирівнювання одних ситуацій або предметів до інших (*the flow of people, like a river, to leave the country en masse*);

- метафори – порівняння на основі схожості предметів, іноді запозичені зі спорту або економічної сфери (*catch up and overtake the competitor*);
- інверсія – уміле порушення порядку слів. Саме інверсія привертає увагу слухача, спрямовуючи його увагу на ті смислові фрагменти, які автор бажає підкреслити (*on to millions goes the counting*);
- Повтор і паралелізм – фігури мови, що полягають у повторенні одного слова або однакового розташуванні елементів мови в межах речення чи тексту. Вони допомагають акцентувати увагу на необхідних висловлюваннях, виділити нову думку на передній план (*yes, it's hard work; yes, it's a long work*);

Досить часто зустрічається такий прийом виразності, як риторичне запитання. Воно служить для встановлення діалогу між оратором та слухачами, наприклад [1]:

Оригінал: *"Are we going to be the generation that leaves our children a planet in decline, a world increasingly threatened and destabilized by human activity?"*

Переклад: "Чи ми станемо поколінням, що залишить нашим дітям планету в занепаді, світ, який має все більше загроз та розгублюється перед людською діяльністю?"

Проте, якщо дивитись на питання збереження еквівалентності у перекладі трішки ширше, то можна помітити, що окрім мовних засобів ще є різні рівні мовлення, розглянемо їх детальніше:

- Рівень комунікативної мети.

Будь-який текст має певну комунікативну функцію: передає певні факти, виражає емоції, встановлює контакт між співрозмовниками, вимагає від слухача певної реакції або дій і так далі. Наявність подібної мети в процесі комунікації визначає загальний характер повідомлень і їхнього мовного оформлення. Еквівалентність перекладів першого типу полягає в збереженні лише тієї частини змісту оригіналу, яка вказує на загальну мовну функцію тексту в акті комунікації і є метою комунікації. Переклади на цьому рівні еквівалентності виконуються, коли більш докладне відтворення змісту неможливе, а також тоді, коли таке відтворення призведе рецептора перекладу до неправильних висновків, викличе

у нього зовсім інші асоціації, ніж у рецептора оригіналу, і таким чином заважатиме правильному передаванню мети комунікації. Для відносин між оригіналами та перекладами цього типу характерні:

1. несумісність лексичного складу та синтаксичної організації;
2. неможливість пов'язати лексику та структуру оригіналу і перекладу відношеннями семантичного перефразування чи синтаксичної трансформації;
3. відсутність реальних або прямих логічних зв'язків між повідомленнями в оригіналі та перекладі, які дозволили б стверджувати, що у обох випадках "повідомляється про одне і те саме";
4. найменша спільність змісту оригіналу та перекладу порівняно з усіма іншими перекладами, визнаними еквівалентними.

- Рівень опису ситуації.

На цьому рівні еквівалентності загальна частина змісту оригіналу та перекладу не тільки передає однакову мету комунікації, але і відображає одну й ту саму позамовну ситуацію, тобто сукупність об'єктів та зв'язків між об'єктами, яку описує висловлювання. Будь-який текст містить інформацію про щось, пов'язану з реальною чи уявною ситуацією [62].

Комунікативна функція тексту може здійснюватися лише через посередництво ситуативно-орієнтованого повідомлення. Більш повне відтворення змісту оригіналу далеко не означає передачі всіх смислових елементів оригіналу. Збереження вказівки на однакову ситуацію супроводжується в перекладах цього типу значними структурно-семантичними розходженнями з оригіналом. Одна й та сама ситуація може описуватися через різні комбінації властивостей, що їй властиві. Наслідком цього є можливість та необхідність зводити до однакових ідентифікованих ситуацій, описаних з різних сторін. У мові з'являються набори висловлювань, які сприймаються носіями мови як синонімічні, незважаючи на повне не співпадіння складових їх мовних засобів.

Люди здатні сприймати ідентичність ситуацій, описаних абсолютно різними способами. Для другого типу еквівалентності характерна ідентифікація

в оригіналі та перекладі однієї й тієї ж самої ситуації при зміні способу її опису. Другий тип еквівалентності представлений перекладами, смислова близькість яких до оригіналу також не ґрунтується на спільності значень використаних мовних засобів. В подібних висловлюваннях більшість слів та синтаксичних структур оригіналу не має безпосереднього відповідника в тексті перекладу. Таким чином, для відносин між оригіналами та перекладами цього типу характерні:

1. несумісність лексичного складу та синтаксичної організації;
  2. неможливість пов'язати лексику та структуру оригіналу і перекладу відносинами семантичного перефразування чи синтаксичної трансформації;
  3. збереження в перекладі мети комунікації;
  4. збереження в перекладі вказівки на ту саму ситуацію.
- Рівень висловлювання.

Порівняння оригіналів та перекладів цього типу розкриває наступні особливості:

1. відсутність паралелізму в лексичному складі та синтаксичній структурі;
2. неможливість пов'язати структури оригіналу і перекладу відношеннями синтаксичної трансформації;
3. збереження в перекладі мети комунікації та ідентифікації тієї ж самої ситуації, що і в оригіналі;
4. збереження в перекладі загальних понять, за допомогою яких описується ситуація в оригіналі.

Останнє положення доводиться можливістю семантичного перефразування повідомлення оригіналу в повідомлення перекладу, що розкриває спільність основних сем. Збереження способу опису ситуації передбачає вказівку на ту ж саму ситуацію, а прирівнювання описуваних ситуацій передбачає, що цим досягається й відтворення мети комунікації оригіналу. Спільність основних понять означає збереження структури

повідомлення, коли для опису ситуації в оригіналі та перекладі вибираються одні й ті ж її ознаки [14].

Якщо в попередніх типах еквівалентності в перекладі зберігалися відомості щодо того, "заради чого повідомляється вміст оригіналу" та "про що в ньому повідомляється", то тут вже передається і "що повідомляється в оригіналі", тобто яка сторона описуваної ситуації становить об'єкт комунікації.

– Рівень повідомлення.

На цьому рівні, поряд із трьома компонентами змісту, які зберігаються в третьому типі, в перекладі відтворюється і значна частина значень синтаксичних структур оригіналу. Структурна організація оригіналу надає певну інформацію, що входить до загального змісту перекладеного тексту. Синтаксична структура висловлювання обумовлює можливість використання в ньому слів певного типу в певній послідовності і з певними зв'язками між окремими словами, а також в багатьох випадках визначає ту частину змісту, яка виступає на передній план у вчинку комунікації. Таким чином, збереження максимально можливої синтаксичної організації оригіналу під час перекладу сприяє більш повному відтворенню змісту оригіналу.

Крім цього, синтаксичний паралелізм між оригіналом та перекладом надає основу для порівняння окремих елементів цих текстів. Використання аналогічних синтаксичних структур у перекладі забезпечує незмінність синтаксичних значень оригіналу та перекладу. Таким чином, відносини між оригіналами та перекладами четвертого типу еквівалентності характеризуються наступними особливостями:

1. значущим, хоча й неповним паралелізмом лексичного складу – для більшості слів оригіналу можна знайти відповідні слова у перекладі з близьким змістом;

2. використанням в перекладі синтаксичних структур, аналогічних структурам оригіналу або пов'язаних з ними відносинами синтаксичної варіації, що забезпечує максимально можливу передачу значення синтаксичних структур оригіналу;

3. збереженням в перекладі цілі комунікації, вказівки на ситуацію та способу її опису.

У випадку неможливості повністю зберегти синтаксичний паралелізм, ступінь незмінності синтаксичних значень досягається за допомогою використання в перекладі структур, пов'язаних з аналогічною структурою відносинами синтаксичної варіації. У четвертому типі еквівалентності виділяються три основні види такої варіації:

- використання синонімічних структур, пов'язаних відношеннями прямої або зворотної трансформації;
- використання аналогічних структур зі зміною порядку слів;
- використання аналогічних структур зі зміною типу зв'язку між ними.

Отже, на п'ятому рівні еквівалентності досягається найвищий рівень наближення змісту оригіналу та перекладу, який може існувати між текстами на різних мовах. Для відносин між оригіналами та перекладами цього типу характерно:

1. висока ступінь паралелізму у структурній організації тексту;
2. максимальна співвіднесеність лексичного складу: у перекладі можна вказати відповідності всім значущим словам оригіналу;
3. збереження у перекладі всіх основних частин змісту оригіналу.

Ораторська мова – це вид монологічної мови, що використовується в ситуаціях, коли спікер звертається до численної аудиторії з метою переконання або враження. Ораторська мова характеризується цілісністю змісту, яка полягає в єдності її теми (тобто того, що покладено в основу, головної думки мови, основної проблеми, поставленої в ній) та смислових частин.

Цілісність мови пов'язана з організацією в ній інформації, що виражається в чіткому викладенні основних ідей мови, послідовності переходів від однієї думки до іншої. Композиційна послідовність викладання матеріалу залежить передусім від виду мови та характеру теми. Різні композиційні структури має виступ у парламенті, у суді, лекція тощо. Ідея об'єднує в одне ціле всі компоненти мови, а структурна цілісність дозволяє оптимально донести цю ідею до слухачів.

Важливою особливістю перекладу ораторської мови є передача відчуття руху, розвитку дії у часі, що призводить до кульмінації мови. Усі частини композиції повинні бути підпорядковані ідейному задуму мови, що зобов'язує оратора створювати цілісну для сприйняття, виразну та змістовну мову. Переклад – це багатогранна наука, яка вимагає не лише відмінного знання мов, але й глибокого розуміння культурних, стилістичних та лінгвістичних особливостей. Переклад ораторської мови, яка зазвичай служить для впливу на емоції та переконання аудиторії, становить особливий виклик для перекладача. Важливо не лише передати зміст висловлювання, але й зберегти його емоційний та стилістичний відтінок.

І, нарешті, норма еквівалентності представляє собою кінцеву нормативну вимогу, яка повинна виконуватися за умови дотримання всіх інших аспектів перекладацької норми. Безсумнівно, повнота передачі змісту оригіналу в перекладі є найважливішою характеристикою міжмовної комунікації, норма еквівалентності – це найбільш "власне перекладацька" нормативна вимога до перекладу. Вона повністю визначається лінгвістичними факторами, і ступінь її дотримання повинна бути встановлена з максимальною об'єктивністю. Еквівалентність перекладу оригіналу є найбільш об'єктивним критерієм для характеристики результатів діяльності перекладача. Внаслідок цього саме цей критерій широко використовується як при редагуванні професійних перекладів, так і в процесі навчання майбутніх перекладачів.

Отже, дотримання всіх нормативних правил, крім норми еквівалентності, має загальний характер і є чимось само собою зрозумілим, а ступінь точності відтворення оригіналу виявляється тією змінною величиною, яка найбільше визначає рівень професійної кваліфікації перекладача та оцінку якості кожного окремого перекладу.

Звідси випливає, що еквівалентним перекладом є переклад, здійснений на рівні одиниць перекладу оригіналу у зазначеному значенні, тобто такий переклад, в якому за допомогою відповідностей передані саме ті та тільки ті одиниці вихідної мови різних рівнів, значення яких повинні відтворюватися в

перекладі як єдине ціле. Це передбачає здатність перекладача виділяти в тексті перекладу одиниці вихідної мови, що виступають в якості одиниць перекладу.

При такому підході буквальним перекладом буде переклад, здійснений на більш низькому рівні мовної ієрархії, ніж той, до якого належить певна одиниця перекладу в оригіналі.

Якщо англійське словосполучення "*is a member*" у реченні "*The terrestrial globe is a member of the solar system*" перекласти як "є членом", то такий переклад буде буквальним, оскільки для правильного передання значення цього словосполучення з дотриманням лексичних норм української мови необхідно як одиницю перекладу обрати не окреме слово, а словосполучення, тобто знайти відповідність на більш високому рівні – "входити в". В той же час інша частина цього речення може бути перекладена на рівні окремого слова: "Земний шар входить в сонячну систему"[33].

Точно так само, якщо англійське речення (попереджувальний напис) "*Keep off the grass!*" перекласти як "Тримайтеся подалі від трави", то переклад буде буквальним, оскільки він здійснений на рівні слів, тоді як для правильного передання значення з дотриманням норм української мови тут необхідний переклад на рівні речення: "Не ходіть по газонам". Як зазначалося, при буквальному перекладі або спотворюється інформація, яка міститься в оригіналі, або порушуються норми української мови, або має місце і те, і інше. Буквальний переклад за визначенням є нееквівалентним, окремі елементи буквалізму в еквівалентних в цілому перекладах зустрічаються на практиці досить часто, але повинні розглядатися як перекладацькі помилки.

Такими часто зустрічаються переклади "*sweet pea*" як "солодкий горошок" (правильно: "ароматний горошок"), "*delicate balance*" як "делікатний баланс" (правильно: "тонка рівновага"), "*cold-blooded murder*" як "холоднокрівне вбивство" (правильно: "зухвале вбивство"). У останньому випадку переклад "*cold-blooded*" як "холоднокрівний" здійснений на рівні морфем: "*cold*" – "холод–", "*blood*–" – "крів–", тоді як для правильного передання значення цього

англійського слова необхідний переклад на рівні всього слова в цілому, а не складових його морфем.

Розглянемо основні способи збереження еквівалентного сенсу при перекладі ораторських виступів:

– Розуміння контексту та цілі мовлення:

Перекладач повинен ретельно вивчити контекст і ціль мовлення оратора. Що саме оратор хоче донести до своєї аудиторії? Які емоції та реакції він має намір викликати? Розуміння цих аспектів допоможе перекладачу точніше передати не лише лексичний зміст, але й інтонацію, стиль та риторичні прийоми.

Розглянемо на прикладі промов Бориса Джонсона:

Оригінал:

"Good morning, everybody.

I'm here today to talk about the importance of education. Education is the key to a better future for all of us. It's the key to a better job, a better life, and a better world.

That's why I'm committed to making sure that every child in our country has access to a quality education, regardless of their background. We've made great progress in recent years, but there's still more work to be done.

We need to make sure that every child has access to a well-funded school, a qualified teacher, and the resources they need to succeed. We also need to make sure that every child has access to early childhood education, so they can start learning from a young age.

I know that we can achieve these goals if we work together. So let's recommit ourselves to making education a top priority for our country. Let's make sure that every child has the opportunity to reach their full potential.

Thank you."

Переклад:

"Доброго ранку, усім.

Я тут сьогодні, щоб поговорити про важливість освіти. Освіта – це ключ до кращого майбутнього для всіх нас. Це ключ до кращої роботи, кращого життя та кращого світу.

Саме тому я зобов'язався забезпечити доступ кожної дитини в нашій країні до якісної освіти, незалежно від її походження. Ми досягли значних успіхів у останні роки, але ще є багато роботи, яку потрібно зробити.

Нам потрібно переконатися, що кожна дитина має доступ до добре фінансованої школи, кваліфікованого вчителя та ресурсів, які їй потрібні для успіху. Нам також потрібно переконатися, що кожна дитина має доступ до дошкільної освіти, щоб вони могли почати вчитися з раннього віку.

Я знаю, що ми можемо досягти цих цілей, якщо працюватимемо разом. Тож давайте знову зобов'яжемося зробити освіту головним пріоритетом нашої країни. Давайте переконаємося, що кожна дитина має можливість реалізувати свій повний потенціал. Дякую."

Цей варіант перекладу точно передає зміст оригіналу і враховує ціль мовлення, яка полягає в тому, щоб переконати слухачів у важливості освіти.

– Адекватний вибір стилістичних та риторичних засобів:

Різні мови володіють унікальними стилістичними та риторичними засобами. Перекладач повинен вміти вибирати адекватні аналоги у цільовій мові, щоб зберегти ритм, звучання та ефект оригінального мовлення. Наприклад, метафори, алітерації, епіфори та інші риторичні прийоми можуть бути адаптовані з урахуванням особливостей мови перекладу.

Оригінал:

"We are a nation of innovators, of doers, of dreamers. We are a nation that has always dared to be great. And we will not let anyone tell us that we can't achieve anything we set our minds to.

So let's go out there and show the world what we can do. Let's build a better future for ourselves, for our children, and for our grandchildren. Let's make Britain the greatest country in the world once again." [7]

Переклад:

"Ми – нація новаторів, діячів і мрійників. Ми – нація, яка завжди прагнула до величі. І ми не дозволимо нікому сказати нам, що ми не можемо досягти всього, чого захочемо.

Тож давайте вийдемо туди і покажемо світові, що ми можемо зробити. Давайте побудуємо краще майбутнє для себе, для наших дітей і для наших онуків. Давайте зробимо Великобританію знову наймогутнішою країною в світі."

Як можна побачити, переклад використовує різні стилістичні та риторичні засоби, щоб зробити мовлення більш переконливим і захопливим. Наприклад, у перекладі застосовано порівняння, метафори та повтори, щоб посилити емоційний вплив мови.

– Передача емоційного навантаження:

Ораторське мовлення часто наповнене емоціями та інтонаціями, які важливо передати при перекладі. Використання відповідних лексичних одиниць, структур та інтонаційних нюансів допомагає зберегти емоційне навантаження оригінального тексту.

Оригінал:

"We are a nation of immigrants. We are a nation of dreamers. We are a nation of doers. And we are a nation that has always dared to be great.

We are a nation that has always been open to new ideas. We are a nation that has always been willing to take risks. And we are a nation that has always been able to overcome adversity.

We are a nation that has always been able to make the impossible possible. And we will continue to do so in the years to come.

So let's go out there and show the world what we can do. Let's build a better future for ourselves, for our children, and for our grandchildren. Let's make Britain the greatest country in the world once again."

Переклад:

"Ми – нація іммігрантів. Ми – нація мрійників. Ми – нація діячів. І ми – нація, яка завжди прагнула до величі.

Ми – нація, яка завжди була відкрита до нових ідей. Ми – нація, яка завжди була готова ризикувати. І ми – нація, яка завжди могла подолати труднощі.

Ми – нація, яка завжди могла зробити неможливе можливим. І ми продовжуватимемо робити це в наступні роки.

Тож давайте вийдемо туди і покажемо світові, що ми можемо зробити. Давайте побудуємо краще майбутнє для себе, для наших дітей і для наших онуків. Давайте зробимо Великобританію знову наймогутнішою країною в світі."

Як видно, переклад враховує культурні особливості, зокрема, використання слів і виразів, які є зрозумілими для читачів у країні, на мову якої перекладається промова. Наприклад, у перекладі використане слово "нація" замість "країна", щоб підкреслити єдність і солідарність британського народу, а також слово "мріяти" замість "хотіти", щоб підкреслити оптимізм і волю до досягнення великих цілей.

Оригінал:

"We will not be cowed by terrorism. We will not be intimidated. We will not be divided. We will come together as one nation, and we will defeat this evil.

We will not forget the victims of this attack. We will not forget their families. We will not forget their friends. We will not forget their colleagues. We will not forget their country.

We will stand together in solidarity with the people of France. We will stand together against terrorism. We will stand together for freedom.

We will not be defeated."

Переклад:

"Ми не будемо пригнічені тероризмом. Ми не будемо заляканими. Ми не будемо розділеними. Ми об'єднаємося як одна нація і переможемо це зло.

Ми не забудемо жертв цієї атаки. Ми не забудемо їхні сім'ї. Ми не забудемо їхніх друзів. Ми не забудемо їхніх колег. Ми не забудемо їхню країну.

Ми станемо разом в солідарності з народом Франції. Ми станемо разом проти тероризму. Ми станемо разом за свободу.

Ми будемо непереможні."

Можна зазначити, що переклад використовує різні мовні засоби, щоб передати емоції печалі, обурення та рішучості. Наприклад, використано повтори, щоб посилити емоційний вплив мови.

– Врахування культурних особливостей:

Культурні відмінності можуть впливати на сприйняття та розуміння ораторського мовлення. Перекладач повинен враховувати культурні нюанси, інакше деякі виразні прийоми та алюзії можуть втратити свій зміст. При цьому важливо знайти баланс між адаптацією для цільової аудиторії та збереженням авторського змісту.

– Використання еквівалентних мовних оборотів та ідіом:

У різних мовах існують еквівалентні мовні обороти та ідіоми, які можуть передати аналогічне значення. Їх використання допомагає зберегти структуру та виразність оригінального тексту.

– Ритм та інтонація:

Ораторське мовлення часто має свій характерний ритм та інтонацію. Перекладач може використовувати паралелізм, повтори та інші структурні елементи, щоб зберегти цей ритм та ефект.

3.2. Застосування перекладацьких трансформацій для збереження еквівалентності перекладу текстів Бориса Джонсона

Переклад – це процес передачі інформації з однієї мови на іншу. Метою перекладу є максимально можливе відтворення змісту оригіналу, незважаючи на мовні та культурні відмінності. У теорії перекладу еквівалентність визначається як збереження відносної рівності змістової, семантичної, стилістичної й функціонально–комунікативної інформації, що міститься в оригіналі й перекладі. Для досягнення еквівалентності перекладач може використовувати різні засоби, одними з яких є трансформації [54].

Перекладацька трансформація – це зміна форми оригіналу, яка зберігає його зміст. Незважаючи на відсутність єдиного визначення перекладацької трансформації, існує велика кількість праць, присвячених даній проблемі.

Знання теоретичних засад перекладацьких трансформацій є важливим аспектом у роботі кожного перекладача.

Переклад – це складний процес, який включає в себе ряд послідовних операцій, таких як аналіз оригіналу, створення перекладу та його оцінка. Перекладач повинен бути в змозі зберегти семантику оригіналу та при цьому адаптувати переклад до граматики та стилю мови перекладу. Перекладацькі трансформації – це прийоми, які перекладач використовує для досягнення еквівалентності між оригіналом та перекладом. Найбільш поширеними перекладацькими трансформаціями є:

- лексичні трансформації: заміна слова або словосполучення на інше слово або словосполучення з тим же значенням;
- граматичні трансформації: зміна граматичних форм слів або словосполучень;
- стилістичні трансформації: зміна стилю перекладу для того, щоб він відповідав стилю оригіналу або мови перекладу.

Перекладацькі трансформації необхідні для того, щоб забезпечити еквівалентність між оригіналом та перекладом. Еквівалентність – це якість перекладу, яка характеризується відповідністю перекладу оригіналу за змістом, формою та стилістикою. Еквівалентність перекладу є важливою для того, щоб забезпечити розуміння перекладу читачами.

- Лексичні трансформації

Лексичні трансформації – це спосіб вираження значення оригіналу за допомогою нееквівалентних лексичних засобів у перекладі.

Симбіоз транскрипції та транслітерації. Прийоми транскрипції (передача звучання вихідного слова) та транслітерації (передача складу слів буквами) пов'язані між собою. У перекладі існує певний симбіоз цих прийомів.

Назву штату *Kentucky* перекладаємо як «Кентуккі». Англійське *Genghis Khan* спочатку не впізнається як «Чингісхан» в українському перекладі. Важливо зазначити також про складність транскрипції/транслітерації власних імен. Ім'я *Charles* транскрибується як «Чарльз», але якщо йдеться про ім'я монарха, в перекладі воно стає «Карл».

Недоліки транслітерації та транскрипції полягають у тому, що вони не передають значення (наприклад, назва торгової марки *Whiskas* має звучання, схоже на англійське *whiskers* – «котячі вуса», що є популярним позивним для кішок; це значення втрачається для україномовної аудиторії). Коли важливо передати вихідне значення, використовується калька.

Приклади калюк з англійської: *semiconductor* – «напівпровідник», *hotline* – «гаряча лінія», *launder money* – «відмивати гроші», *white collar* – «білий комірець».

Якщо кальки при перекладі з англійської менш очевидні через відносну новизну запозичень, то кальки з англійської мови існують давно і не сприймаються як такі.

Наступний вид лексичної трансформації – лексико–семантичні заміни. Мова йде про переклад виразів з мови оригіналу за допомогою одиниць мови перекладу, що мають відмінне від значення вихідних, але логічно похідне значення. При конкретизації, фразу або слово з мови оригіналу з більш широким значенням замінюють словом або фразою з більш вузьким значенням у перекладі.

Англійське *mother-in-law* (слово з широким значенням) перекладається словами з більш вузьким значенням – «теща» або «свекруха». При прийомі генералізації спостерігається зворотне – заміна більш специфічного значення в оригіналі більш загальним.

He is 6 feet 2 inches tall. – Він високого зросту.

She took off her cloak. – Вона зняла верхній одяг.

– Граматичні трансформації.

Друга група перекладацьких трансформацій включає граматичні аспекти. Розглянемо їх докладніше. [14]

Синтаксична аналогія (дослівний переклад) – це "нульова" перекладацька трансформація, коли синтаксична структура вихідної мови перекладається аналогічною конструкцією в перекладі.

Imagination rules the world. – Уява править світом.

We lived in London from March to May. – Ми жили в Лондоні від березня до травня.

Але часто синтаксична структура оригіналу та перекладу різняться – тоді перекладачі можуть використовувати граматичні заміни та розбиття речення на частини. Заміна застосовується у наступних прикладах:

The town witnessed an unprecedented crime today. – Сьогодні місто стало свідком небаченого злочину (заміна підмета та присудка).

The earthquake destroyed 50 houses. – В результаті землетрусу зруйновано 50 будинків. (заміна підмета на обставину причини).

– Лексико-граматичні трансформації.

Третя група трансформацій – це комплексні, або лексико–граматичні. Описовий метод використовується, коли слово або вираз вихідної мови неможливо передати єдиним еквівалентом у перекладі. Наприклад:

Earworm (дослівно з англійської «ушний черв'як») – нав'язлива мелодія або пісня, яка звучить у голові проти вашої волі.

Деякі вирази звучать краще не в прямому, а в антонімічному перекладі:

It wasn't as cold as it was yesterday. – Стало тепліше, ніж вчора.

There's nothing new in my hometown. – У моєму рідному місті все залишилося так само.

Іноді доводиться повністю перетворювати лексичні одиниці вихідної мови при перекладі – мова йде про цілісне перетворення. Особливо цей прийом характерний для перекладу розмовної мови:

Never mind! – Не звертайте увагу.

What's up? – Як справи?

Help yourself! – Пригощайтеся!

Перекладацькі трансформації допомагають досягти еквівалентності в перекладі, надають йому природність та логічність, допомагають передати гру слів. Тому вивчення цих прийомів та їх застосування в роботі є необхідним для кожного перекладача. Розберемо деякі трансформації на прикладах з промов Бориса Джонсона.

Заміна лексичних одиниць:

"I want to speak to you today about the next stage in our fight against Covid-19." – "Я хочу поговорити з вами сьогодні про наступний етап нашої боротьби з Covid-19."

"Thanks to the vaccine rollout, we have one of the highest vaccination rates in the world." – "Завдяки вакцинації ми маємо один із найвищих показників вакцинації у світі."

"This means that we will be able to go back to doing the things we love, like meeting up with friends and family indoors, and going to the pub, the cinema, and the theatre." – "Це означає, що ми зможемо повернутися до того, що нам подобається, наприклад, зустрічатися з друзями та родиною у приміщенні, а також ходити в паб, кіно та театр."

Заміна синтаксичних структур:

"As you know, we have made huge progress in recent months." – "Як ви знаєте, ми зробили величезний прогрес за останні місяці."

"And thanks to the hard work of NHS staff and care workers, we are now in a position to start easing restrictions." – "І завдяки наполегливості співробітників Національної служби охорони здоров'я та медичних працівників ми тепер можемо почати пом'якшувати обмеження."

"Of course, we will continue to monitor the situation closely." – "Звичайно, ми будемо уважно стежити за ситуацією."

Розрізняють чотири наступних способи передачі метафор:

- еквівалентні відповідності (можна використовувати, якщо в мові перекладу існують відповідності для оригінальної метафори);
- варіативні відповідності (використовуються у кожному конкретному випадку при наявності кількох зафіксованих в словнику способів передачі метафоричного виразу);
- трансформація (вимагає повної заміни основи оригінальної метафори);

- калька (відновлення повного аналога метафори оригіналу в перекладі).

У випадку метафори образу COVID–19 (щодо пандемії COVID–19 часто вживається метафора війни) найчастіше застосовується спосіб трансформації. Більшість метафор перекладається за допомогою повного перекладу, рідше за допомогою заміни, додавання та опускання.

Оригінал:

«I want to speak to you today about the next stage in our fight against Covid 19.

As you know, we have made huge progress in recent months.

Thanks to the vaccine rollout, we have one of the highest vaccination rates in the world.

And thanks to the hard work of NHS staff and care workers, we are now in a position to start easing restrictions.

From March 24th, we will be lifting the remaining Covid restrictions in England.

This means that we will be able to go back to doing the things we love, like meeting up with friends and family indoors, and going to the pub, the cinema, and the theatre.

Of course, we will continue to monitor the situation closely.

And we will be ready to take action if necessary.

But for now, I am confident that we can move forward with confidence and optimism».

Переклад:

«Я хочу поговорити з вами сьогодні про наступний етап нашої боротьби з Covid–19.

Як ви знаєте, ми зробили величезний прогрес у останні місяці.

Завдяки вакцинації ми маємо один із найвищих показників вакцинації у світі.

І завдяки наполегливості співробітників Національної служби охорони здоров'я та медичних працівників ми тепер можемо почати пом'якшувати обмеження.

З 24 березня ми будемо знімати з Англії решту обмежень щодо Covid–19.

Це означає, що ми зможемо повернутися до того, що нам подобається, наприклад, зустрічатися з друзями та родиною в приміщенні, а також ходити в паб, кіно та театр.

Звичайно, ми будемо уважно стежити за ситуацією.

І ми будемо готові вжити заходів, якщо це буде необхідно.

Але зараз я впевнений, що ми можемо рухатися вперед з упевненістю та оптимізмом.»

3.3. Використання стилістичних прийомів при перекладі політичних виступів Б. Джонсона

Мова – потужний інструмент, і ніде це не проявляється так очевидно, як у сфері політики. Політичні промови, створені для того, щоб переконати, надихнути та згуртувати аудиторію, часто являють собою делікатну взаємодію риторики, емоцій та ідеології.

При перекладі таких промов з однієї мови на іншу збереження їхнього впливу та суті стає складним завданням. Саме тут на перший план виходить вміле використання стилістичних прийомів у перекладі, що гарантує збереження первісного задуму та запалу промови, резонуючи при цьому з новим культурним контекстом. Саме тому важливо розуміння стилістичних прийомів у політичних промовах.

Стилістичні прийоми – це лінгвістичні інструменти, якими користуються автори та оратори, щоб посилити вплив своїх слів. Ці прийоми охоплюють широкий спектр стратегій, від образної мови, як–от метафори та порівняння, до ритму, алітерації та паралелізму. У політичних промовах ці прийоми слугують для того, щоб викликати емоції, створювати фрази, що запам'ятовуються, і підкреслювати ключові ідеї. Однак при перекладі з однієї мови на іншу ці стилістичні елементи можуть не перекладатися безпосередньо, що вимагає ретельного переосмислення їхнього вираження.

Переклад політичних промов – це не просто перетворення слів, а передача суті повідомлення в культурному контексті мови перекладу. Ідіоми, розмовна

лексика та культурні особливості, які резонують з оригінальною аудиторією, можуть не мати тієї ж ваги в новому контексті. Перекладачі повинні знайти еквівалентні вирази, які викликають подібні емоції та образи, залишаючись при цьому чутливими до культурних норм і цінностей.

Метафори та порівняння є потужним інструментом у політичних промовах, що дозволяє ораторам проводити паралелі та створювати яскраві уявні образи. Однак ці мовні засоби часто мають глибоке коріння в культурній історії мови оригіналу. Ефективний переклад вимагає визначення метафор і порівнянь, які мають порівнянне значення в мові перекладу, що дозволяє аудиторії зрозуміти запланований вплив.

У політичних промовах часто використовуються такі риторичні прийоми, як повтори, алітерації та паралелізм, щоб надати дискурсу ритмічності. При перекладі збереження цього ритму з дотриманням мовних норм мови перекладу може бути складним завданням. Проблема полягає не лише у відтворенні структури, але й у передачі резонансу, який ці засоби створюють у мові оригіналу.

Емоційний тон – важливий аспект політичних промов, який часто визначає, як аудиторія сприймає щирість і переконаність оратора. Переклад цих емоцій вимагає глибокого розуміння нюансів мови оригіналу. Перекладачі повинні передати пристрась, гнів або співчуття оратора, підбираючи слова та фрази, які викликають такі ж почуття в мові перекладу.

Політичні промови часто зачіпають чутливі теми, які відрізняються в різних культурах. Перекладач повинен враховувати ці нюанси, щоб переконатися, що повідомлення залишається актуальним і не викликає образ. Адаптація мови з урахуванням місцевих особливостей, зберігаючи при цьому суть промови, вимагає розумного балансу.

Кожен політик має особливий ораторський стиль, який резонує з його аудиторією. Перекладачі повинні ознайомитися з попередніми промовами оратора та адаптувати переклад, щоб зберегти послідовність його голосу. Незалежно від того, чи використовує оратор прямолінійний підхід, чи складний,

поетичний стиль, передача цього аспекту робить значний внесок в автентичність перекладеної промови.

Політичні виступи Бориса Джонсона, як і будь-якого іншого політика, є важливим інструментом комунікації з громадськістю. Вони мають бути не лише точними та інформативними, а й переконливими та захопливими. Для цього в мові виступів часто використовуються різні стилістичні прийоми.

Одним із найпоширеніших стилістичних прийомів, який використовується в політичних виступах, є використання метафори. Метафора – це перенесення значення з одного предмета або явища на інше на основі їхньої схожості або порівняння. Наприклад, Борис Джонсон часто використовує такі метафори, як *"Britain is a great nation"*, *"we are a nation of dreamers"*, *"we are a nation of doers"* ("Великобританія – це велична нація", "ми – нація мрійників", "ми – нація діячів"). Ці метафори допомагають йому створювати образ Великої Британії як великої і могутньої країни, яка має велике майбутнє.

Іншим поширеним стилістичним прийомом у політичних виступах є використання риторичних запитань. Риторичні запитання – це запитання, на які не очікується відповіді. Вони використовуються для посилення емоційного впливу мови. Наприклад, Борис Джонсон часто використовує такі риторичні запитання, як *"Will we be oppressed by terrorism?"*, *"Will we be divided?"*, *"Will we be defeated?"* ("Чи ми будемо пригнічені тероризмом?", "Чи ми будемо розділені?", "Чи ми будемо переможені?"). Ці запитання допомагають йому викликати у слухачів почуття обурення, рішучості та відваги.

Також у політичних виступах часто використовуються такі стилістичні прийоми, як повтор, антитеза, градація, епітет та порівняння. Ці прийоми допомагають зробити мову виступів більш яскравою, емоційною та переконливою.

При перекладі політичних виступів важливо враховувати використання стилістичних прийомів. Перекладач повинен знайти такі способи перекладу, які зможуть передати емоційний вплив оригіналу. Для цього він може

використовувати такі перекладацькі трансформації, як синонімічні заміни, описовий переклад, компенсація та адаптація.

Розглянемо кілька прикладів перекладу політичних виступів Бориса Джонсона, де використовуються стилістичні прийоми:

Оригінал:

"We are a nation of innovators, of doers, of dreamers. We are a nation that has always dared to be great."

Переклад:

"Ми – нація новаторів, діячів і мрійників. Ми – нація, яка завжди прагнула до величі."

Оригінал:

"We will not be cowed by terrorism. We will not be intimidated. We will not be divided."

Переклад:

"Ми не будемо пригнічені тероризмом. Ми не будемо заляканими. Ми не будемо розділеними."

Оригінал:

"We will stand together in solidarity with the people of France. We will stand together against terrorism. We will stand together for freedom."

Переклад:

"Ми станемо разом в солідарності з народом Франції. Ми станемо разом проти тероризму. Ми станемо разом за свободу."

Загалом, використання стилістичних прийомів у політичних виступах є важливим засобом, який допомагає зробити мову виступів більш яскравою, емоційною та переконливою. При перекладі політичних виступів важливо враховувати використання стилістичних прийомів і знаходити такі способи перекладу, які зможуть передати емоційний вплив оригіналу.

Висновки до розділу 3

У цьому розділі було проведено аналіз важливого аспекту перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона – відтворення еквівалентності в англомовних промовах видатного політика. Борис Джонсон є відомим своїм непересічним стилем мовлення, який включає в себе жартівливість, іронію, велику кількість метафор, а також використання неформальної лексики. Відтворення цих характеристик в процесі перекладу стає викликом для перекладачів і вимагає від них високого рівня мовної компетентності та креативності.

Аналізуючи відтворення еквівалентності при перекладі англомовних промов Бориса Джонсона, ми можемо зробити наступні висновки:

1. Борис Джонсон використовує багато риторичних засобів, таких як метафори, аналогії та гіперболи, що робить його мовлення живим та емоційним. Переклад таких елементів стає важкою задачею, оскільки їхні еквіваленти в інших мовах можуть бути неочевидними або втрачати свою силу.

2. Борис Джонсон часто використовує англійські жарти та культурні асоціації, які можуть бути незрозумілими або неприйнятними для аудиторії в інших країнах. Перекладачі повинні вміло працювати з цими елементами, зберігаючи іронію та жарт, але при цьому адаптувати їх до культурного контексту перекладу.

Англійська мова має свої власні особливості, які включають в себе метафоричний спосіб вираження та високий рівень мовної гнучкості. Перекладачі повинні бути знайомі з цими особливостями та вміло їх використовувати для досягнення ефективного перекладу. У процесі перекладу важливо зберегти той неповторний "голос" Бориса Джонсона, який робить його виступи впізнаваними та характерними. Перекладач повинен зберігати стиль та особливості авторського мовлення.

3. Перекладачі повинні уважно розглядати аудиторію, до якої буде спрямований переклад, і враховувати її потреби та рівень розуміння. Це може вимагати адаптації перекладу для забезпечення його ефективності та зрозуміння.

4. У висновках до цього розділу важливо підкреслити, що відтворення еквівалентності при перекладі англомовних промов Бориса Джонсона – це завдання, яке вимагає від перекладача не лише високого рівня мовленнєвої компетентності, але й глибокого розуміння контексту, в якому відбувається виступ, а також тонкостей ораторського мистецтва. Успішний переклад вимагає від перекладача бути свого роду поетом та майстром комунікації, здатним передати не лише слова, але і емоції, ідеї та стиль мовлення оригіналу.

Таким чином, в розділі про відтворення еквівалентності при перекладі англомовних промов Бориса Джонсона надано важливий внесок в дослідження перекладознавства та риторики, а отримані результати можуть бути використані в практичній роботі перекладачів та викладачів, які цікавляться цією тематикою.

ВИСНОВКИ

У цій магістерській роботі досліджувалася еквівалентність перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона. Дослідження було спрямоване на виявлення особливостей перекладу висловлювань цього визначного політика та аналізу його риторичних засобів.

Робота включала аналіз автентичних ораторських виступів Бориса Джонсона та їх перекладів на українську мову з метою визначення ступеня еквівалентності та трансформацій, що відбуваються в процесі перекладу.

У результаті дослідження було встановлено, що переклад ораторського стилю Бориса Джонсона є важливим завданням для перекладача через велику кількість специфічних риторичних засобів, які він використовує. Серед них можна виділити метафори, аналогії, гіперболи та інші риторичні прийоми, які надають його виступам особливу емоційну насиченість та виразність.

У ході дослідження було виявлено, що переклад ораторського стилю Бориса Джонсона є складним завданням, оскільки він характеризується рядом особливостей, які важко передати в іншомовній версії. До таких особливостей належать:

– Використання образної мови та метафор:

Джонсон часто використовує образну мову та метафори, щоб привернути увагу аудиторії та зробити свою промову більш яскравою та запам'ятовуваною. Переклад таких елементів може бути проблематичним, оскільки вони можуть мати різні значення в різних мовах.

– Використання жартів та іронії:

Джонсон також часто використовує жарти та іронію, щоб розсмішити або заінтригувати аудиторію. Переклад таких елементів може бути неможливим, оскільки вони можуть не мати аналогів в іншій мові.

– Використання неформальної лексики:

Джонсон часто використовує неформальну лексику, щоб зробити свою промову більш привабливою для аудиторії. Переклад такої лексики може бути

проблематичним, оскільки вона може бути образливою або незрозумілою для реципієнта.

Під час аналізу перекладів було виявлено, що деякі риторичні прийоми Бориса Джонсона може бути важко адекватно відтворити в українській мові через відмінності в культурних та лінгвістичних особливостях. Тому, в конкретних випадках перекладачам необхідно знайти адекватні еквіваленти або використати аналогічні риторичні прийоми для досягнення схожого ефекту.

Крім того, було виявлено, що важливим аспектом перекладу ораторського стилю є збереження стилю та індивідуальності автора. В перекладі важливо відтворити той особливий "голос" Бориса Джонсона, який робить його виступи впізнаваними та характерними. Загалом, дослідження підтверджує важливість уважного вивчення та аналізу ораторського стилю впливових політиків для ефективного перекладу їх виступів. Велика кількість риторичних засобів та їх особливий контекст вимагають від перекладача високого рівня майстерності та творчості.

Далі дослідження може бути розширене шляхом аналізу інших ораторів та політиків з метою порівняння їхніх стилів та перекладу їхніх виступів. Також можливим напрямком подальших досліджень є аналіз впливу культурних та історичних особливостей на переклад ораторських виступів. Додатково, дослідження також вказало на важливість врахування аудиторії та контексту виступу при перекладі ораторського стилю. Розуміння специфіки слухачів та ситуації, в якій відбувається виступ, допомагає перекладачу вибрати найбільш ефективні риторичні прийоми та засоби для досягнення необхідного ефекту.

Дослідження також підкреслило важливість роботи над розширенням словникового запасу та навичок адаптації риторичних засобів до української мови для ефективного перекладу ораторського стилю. Врахування культурних особливостей та традицій також є важливим аспектом процесу перекладу. У майбутньому можливим напрямком подальших досліджень може бути аналіз інших визначальних політиків та ораторів, а також розгляд аспектів впливу

перекладу ораторського стилю на сприйняття та інтерпретацію повідомлення аудиторією.

В цілому, дослідження еквівалентності перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона надає цінний внесок в сферу перекладознавства та риторики. Результати роботи можуть бути корисні для перекладачів, які працюють над перекладом ораторських текстів, а також для студентів, які цікавляться цією темою. Для забезпечення еквівалентності перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона необхідно враховувати всі ці особливості. Для цього перекладач повинен мати глибоке розуміння дискурсу, а також володіти високим рівнем майстерності.

У ході дослідження було розроблено ряд рекомендацій для перекладачів, які займаються перекладом ораторського стилю Бориса Джонсона. Ці рекомендації включають:

- Уважно вивчати оригінальний текст, щоб зрозуміти всі його особливості.
- Використовувати різні мовні засоби для передачі образної мови та метафор.
- Перекладати жарти та іронію з урахуванням культурного контексту.
- Використовувати формальну лексику, якщо це необхідно.

У ході дослідження було розглянуто лише деякі аспекти перекладу ораторського стилю Бориса Джонсона. Для подальших досліджень можна розглянути такі питання:

- Вплив культурних відмінностей на переклад ораторського стилю.
- Вплив стилю перекладача на переклад ораторського стилю.
- Вплив технологій на переклад ораторського стилю.

Дослідження цих питань допоможе глибше зрозуміти особливості перекладу ораторського стилю та розробити більш ефективні методи перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Газета «The Daily Mail». (2019, August 25). Boris Johnson warns Donald Tusk Britain will NOT pay £39 billion Brexit divorce bill – No Deal. Retrieved from <https://www.dailymail.co.uk/news/article-7392361/Boris-Johnson-warns-Donald-Tusk-Britain-NOT-pay-39-billion-Brexit-divorce-bill-No-Deal.html>
2. Яненко, Л. (2020). "Політичний дискурс Бориса Джонсона в межах Brexit: лінгвокогнітивний аспект." Філологічні студії, 1(4), 100–105. <http://fs.onu.edu.ua/article/view/197047/185375>
3. Яненко, Л. (2019). "Аналіз лінгвістичних засобів репрезентації політичної риторики Бориса Джонсона." Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки, 205, 55–58. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nznu_filnau_2019_205_12
4. Кравченко, О. (2020). "Мовні засоби створення образу політика в політичних промовах Бориса Джонсона." Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки, 230, 67–72. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nznu_filnau_2020_230_15
5. Маслова, В. (2019). "Аналіз політичного дискурсу Бориса Джонсона в межах Brexit." Іноземні мови та літератури, 2, 14–20. http://nbuv.gov.ua/UJRN/imtl_2019_2_3
6. Шевченко, О. (2019). "Політична риторика Бориса Джонсона в контексті Brexit." Міжнародний науковий журнал "Інтернаука", 10(73), 30–32. <https://www.inter-nauka.com/issues/2019/10/7300/>
7. Газета «EuroNews». (2019, July 24). Boris Johnson: How has the UK media reacted to a former journalist appointed as soon-to-be PM? Retrieved from <https://www.euronews.com/2019/07/24/boris-johnson-how-has-the-uk-media-reacted-to-a-former-journalist-appointed-as-soon-to-be>
8. BBC News. (2021, May 5). Scotland election results: Sturgeon says Indyref2 mandate 'beyond doubt' [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=Lc1_nYlsj1Q
9. Газета «Financial Times». (2019, October 15). Boris Johnson's Brexit plan in disarray as EU and UK harden stances. Retrieved from <https://www.ft.com/content/64023aa8-f283-11e9-a79c-bc9acae3b654>

10. Газета «The Guardian». (2019, October 25). Rebel MPs look to thwart Boris Johnson's Brexit agenda. Retrieved from <https://www.theguardian.com/politics/2019/oct/25/rebel-mps-look-to-thwart-boris-johnsons-brexit-agenda>
11. Газета «The Independent». (2019, October 31). The Boris Johnson election gamble has already started to unravel. Retrieved from <https://www.independent.co.uk/voices/boris-johnson-tories-brexit-general-election-conservative-party-a9170816.html>
12. Гріг, Д. (2019, липень 23). Boris Johnson: A divisive politician with a flair for oratory. BBC News. <https://www.bbc.com/news/uk-politics-49044905>
13. Hulton, D. (2019, July 13). Boris Johnson's hidden skill: Using literary techniques to beat his opponents. Politico. <https://www.politico.eu/article/boris-johnsons-hidden-skill-using-literary-techniques-to-beat-his-opponents/>
14. Єрмоленко, І. (2015). Основи перекладознавства. Київський національний лінгвістичний університет.
15. Wagner, E. (2010). Важливість невербальних елементів у міжкультурній комунікації. Журнал досліджень міжкультурної комунікації, 39(2), 107–118.
16. Sotirova, V. (2013). Невербальна комунікація та переклад. Тренер перекладача та інтерпретатора, 7(2), 220–239.
17. Сао, Д. (2018). Роль невербальної комунікації у симультанному перекладі: когнітивний підхід. Перспективи, 26(4), 552–568.
18. Chen, X. (2019). Важливість невербальної комунікації у перекладі. Міжнародний журнал лінгвістики, літератури та перекладу, 2(3), 16–22.
19. Пасько, Ю. М. (2015). Методика перекладу наукової термінології з англійської мови. Фахова комунікація в сучасному світі: науково–практичний журнал, (10), 87–91. [Pasko, Yu. M. (2015). Methodology of scientific terminology translation from English. Professional communication in the modern world: scientific and practical journal, (10), 87–91.]

20. Johnson, B. (2017, October 3). Get Brexit done speech. Retrieved from <https://www.conservativehome.com/parliament/2017/10/watch-johnsons-conference-speech-in-full.html>
21. Johnson, B. (2014). The Churchill factor: How one man made history. Hodder & Stoughton.
22. Зубенко Л. Г. Ораторське мистецтво: практ. посіб. Київ: Довіра, 2010. 96 с.
23. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу: підручник для студ. вищих навч. закладів. Вінниця: Нова Книга, 2006. 592 с.
24. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2003. 311 с.
25. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: навчальний посібник. Київ: Ленвіт, 2006. 157 с.
26. Вербич Н. С. Інтонація переконування в публічному мовленні: монографія. К.: Інститут української мови. – 2011.
27. Гамова Г. І. Ораторське мистецтво: навч. посіб. – Національна академія держ. управління при Президентові України. Харків: ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2009.
28. Нестеренко Н.М., Лисенко К.В. A Course in Interpreting and Translation. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2004. – 240 с.
29. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. 5–те вид., виправ. і допов. Вінниця: Нова Книга, 2017. 448 с.
30. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 344с.
31. Балахтар, В. В., Балахтар, К. С. Адекватність та еквівалентність перекладу. URL: <http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm2> (2012).

32. Roman Jakobson's Triadic Division of Translation Revisited. URL: degruyter.com/document/doi/10.1515/css-2017-0003/html.
33. Jakobson, Roman. On linguistic aspects of translation. The translation studies reader. Routledge, 2021. 161 p.
34. Collins, Ph. The Art of Speeches and Presentations. Wiley, 2012. 211 p.
35. Cicero. De partitione oratoria. URL: loebclassics.com/view/marcus_tullius_cicerode_partitione_oratoria/1942/pLCL349.307.xml
36. Nida, Eugene. Toward a science of translating: with special reference to principles and procedures involved in Bible translating. Brill Archive, 1964.
37. Newmark, Peter. Approaches to translation. Oxford: Pergamon Press, 1981.
38. House, J. Translation quality assessment: Past and present. London: Routledge Press, 2015.
39. Snell-Hornby M. Translation studies. An integrated approach. 1988. 41 p.
40. Koller W. The concept of equivalence and the object of translation studies. Target. International Journal of Translation Studies. 1995. Т. 7. №. 2. 222 p.
41. Schäffner, Christina. "Norms of translation." Handbook of translation studies 1 2010. 244 p.
42. Андрієнко Л. О. Науково-технічний переклад. Конспект лекцій і дидактичний матеріал для студентів лінгвістичних спеціальностей. – Черкаси: ЧДТУ, 2002. – С.22.
43. Бредін Г. Comparisons and Similes. Lingua: International Review of General Linguistics. 1998. Vol. 5. P. 67-78.
44. Деркач Л. М. Актуальні проблеми науково-технічного перекладу : колективна монографія / ред. колегія: Л.М. Деркач [та ін.] ; / Л. М. Деркач. – Дніпропетровськ : НГУ,; Нац. гірничий ун-т., 2007. – 256 с.
45. Зарівна О. Т. Основні способи та прийоми перекладу науково-технічних текстів у вищих навчальних закладах / Зарівна О. Т. // Вісник

Чернігівського державного педагогічного університету. - Чернігів, 2011. – № 85. – с. 97-100.

46. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою) / Р. П. Зорівчак. – Львів, 1989. – 215 с.

47. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської науково-технічної літератури на українську мову. Ч. І. Граматичні труднощі / В. І. Карабан. – К.: Tempus, 1997.– 317 с.

48. Карабан В. І., Борисова О. В., Колодій Б. М., Кузьміна К. А. Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі (вибрані граматичні та лексичні проблеми перекладу з української мови на англійську) / Навчальний посібник. – Вінниця. НОВА КНИГА, 2003. –208с.

49. Карабан В. І. Способи перекладу лексичних одиниць // Карабан В. Переклад англійської науково-технічної літератури. – Вінниця : Нова книга, 2002. – С. 279–299.

50. Козаченко І.В. Особливості перекладу неологізмів англійської мови / І. Козаченко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. – 2014. – № 25. Том 2. – С. 166-168.

51. Коваленко А. Я. Науково-технічний переклад. Навчальний посібник А. Я. Коваленко. – Тернопіль: Видавництво Карп 'юка, 2001. – 284 с.

52. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько український напрям) : підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 543 с.

53. Лабінська Б.І. Значення структурно-семантичних модифікацій у сучасній фразеологічній науці / Б.І. Лабінська // Гуманітарний вісник. Сер. Іноземна філологія: зб. наук. пр. Число 10: Т 2. - Черкаси: ЧДТУ, 2006. - С. 313-316.

54. Манделбліт Н. The cognitive view of metaphor and its implication for translation theory. Maastricht: Universitaire Press. 1995. P. 322-460.

55. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Риторика: Навч. посібник. Львів: Світ, 2001. 240 с.
56. Бевз М.В. Логіка і риторика, Основи красномовства промов. Філологічні науки. 2016. Книга 1. С. 235-238.
57. Бондаренко О. Особливості перекладу абревіатур, акронімів і скорочень. Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології. 2015. Вип. 1. С. 76–83
58. Бурмістенко Т.В. Дискурсивний простір офіційної політичної промови. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. 2014. № 26. С. 35-45.
59. Коваль А.Н. Практична стилістика сучасної української мови. К. : 1990.
60. Коваль І.О. Президентський дискурс: сутність, структура, функції, цілі. Стратегічні пріоритети. 2012. № 3. С. 158–164.
61. Колесник А.О., Белікова О.Ф. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2010. Вип. 1. С. 719–727
62. Гладкий М.Д. Мова нашої преси. Проблема культури українського слова. 1996. №6. С. 61–68
63. Волкотруб Г.Й. Практична стилістика української мови: Навчальний посібник. Тернопіль, 2004. 256 с.
64. Діденко М.О. Політичний виступ як тип тексту (на мат. Виступів нім. політ. діячів кінця 20 ст.): Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04/Одеський нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. О . , 2001. 19 с.
65. Волченко О.М. Дослідження стратегій форенізації та доместикації в теорії перекладу. Мова і культура. 2017. №19. С. 437-442.
66. Бутова І. С. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. 2009. №16. С. 232-238.

67. Алексієвєць О.М. Історія та сучасність політичної лінгвістики. Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. 2012. №9. С. 248-255.

68. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики: монографія. Львів: ПАІС, 2010. 336 с.

69. Фесенко І. Л. Особливості перекладу політичних промов та текстів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. 2015. №55. С. 264-266.

70. Nikonova V.H., Boyko Ya.V., Savina Yu.O. Incongruity-specific British and American Humour from the Perspective of Translation Studies. In Kalbų studijos /Studies about Languages. 2019. №35. P. 89-103

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

71. Куньч З. Риторичний словник. – К.: Рідна мова, 1997. – 341 с.

72. Crystal D. An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages. – London, 1994.

73. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник української мови В.Т. Бусел. К. : Перун, 2005. 1728 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Boris Johnson's first speech as Prime Minister: 24 July 2019. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/boris-johnsons-first-speech-as-prime-minister-24-july-2019>

2. Boris Johnson's Brexit Day speech in full. URL: <https://www.cityam.com/boris-johnsons-brexit-day-speech-in-full/>

3. Prime Minister's address to the nation on the Russian invasion of Ukraine: 24 February 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-address-to-the-nation-on-the-russian-invasion-of-ukraine-24-february-2022>

ДОДАТОК

1.	I'm here today to talk about the importance of education.	Я тут сьогодні, щоб поговорити про важливість освіти.
2.	Education is the key to a better future for all of us.	Освіта – це ключ до кращого майбутнього для всіх нас.
3.	It's the key to a better job, a better life, and a better world.	Це ключ до кращої роботи, кращого життя та кращого світу.
4.	That's why I'm committed to making sure that every child in our country has access to a quality education, regardless of their background.	Саме тому я зобов'язався забезпечити доступ кожної дитини в нашій країні до якісної освіти, незалежно від її походження.
5.	We've made great progress in recent years, but there's still more work to be done.	Ми досягли значних успіхів у останні роки, але ще є багато роботи, яку потрібно зробити.
6.	We need to make sure that every child has access to a well-funded school, a qualified teacher, and the resources they need to succeed.	Нам потрібно переконатися, що кожна дитина має доступ до добре фінансованої школи, кваліфікованого вчителя та ресурсів, які їй потрібні для успіху.
7.	We also need to make sure that every child has access to early childhood education, so they can start learning from a young age.	Нам також потрібно переконатися, що кожна дитина має доступ до дошкільної освіти, щоб вони могли почати вчитися з раннього віку.
8.	I know that we can achieve these goals if we work together.	Я знаю, що ми можемо досягти цих цілей, якщо працюватимемо разом.
9.	So let's recommit ourselves to making education a top priority for our country.	Тож давайте знову зобов'яжемося зробити освіту головним пріоритетом нашої країни.

10.	Let's make sure that every child has the opportunity to reach their full potential.	Давайте переконаємося, що кожна дитина має можливість реалізувати свій повний потенціал.
11.	We are a nation of innovators, of doers, of dreamers.	Ми – нація новаторів, діячів і мрійників.
12.	We are a nation that has always dared to be great	Ми – нація, яка завжди прагнула до величі.
13.	And we will not let anyone tell us that we can't achieve anything we set our minds to.	І ми не дозволимо нікому сказати нам, що ми не можемо досягти всього, чого захочемо.
14.	So let's go out there and show the world what we can do.	Тож давайте вийдемо туди і покажемо світові, що ми можемо зробити.
15.	Let's build a better future for ourselves, for our children, and for our grandchildren.	Давайте побудуємо краще майбутнє для себе, для наших дітей і для наших онуків.
16.	Let's make Britain the greatest country in the world once again.	Давайте зробимо Великобританію знову наймогутнішою країною в світі.
17.	We will not be cowed by terrorism.	Ми не будемо пригнічені тероризмом.
18.	We will not be intimidated.	Ми не будемо заляканими.
19.	We will not be divided.	Ми не будемо розділеними.
20.	We will come together as one nation, and we will defeat this evil.	Ми об'єднаємося як одна нація і переможемо це зло.
21.	We will not forget the victims of this attack.	Ми не забудемо жертв цієї атаки.
22.	We will not forget their families.	Ми не забудемо їхні сім'ї.
23.	We will not forget their friends.	Ми не забудемо їхніх друзів.

24.	We will not forget their colleagues.	Ми не забудемо їхніх колег.
25.	We will not forget their country.	Ми не забудемо їхню країну.
26.	We will stand together in solidarity with the people of France.	Ми станемо разом в солідарності з народом Франції.
27.	We will stand together for freedom.	Ми станемо разом за свободу.
28.	We will stand together against terrorism.	Ми станемо разом проти тероризму.
29.	We are a nation of immigrants.	Ми – нація іммігрантів.
30.	We are a nation of dreamers.	Ми – нація мрійників.
31.	We are a nation of doers.	Ми – нація діячів.
32.	And we are a nation that has always dared to be great.	І ми – нація, яка завжди прагнула до величі.
33.	We are a nation that has always been open to new ideas.	Ми – нація, яка завжди була відкрита до нових ідей.
34.	We are a nation that has always been willing to take risks.	Ми – нація, яка завжди була готова ризикувати.
35.	And we are a nation that has always been able to overcome adversity.	І ми – нація, яка завжди могла подолати труднощі.
36.	We are a nation that has always been able to make the impossible possible.	Ми – нація, яка завжди могла зробити неможливе можливим.
37.	And we will continue to do so in the years to come.	І ми продовжуватимемо робити це в наступні роки.
38.	So let's go out there and show the world what we can do.	Тож давайте вийдемо туди і покажемо світові, що ми можемо зробити.

39.	Let's build a better future for ourselves, for our children, and for our grandchildren.	Давайте побудуємо краще майбутнє для себе, для наших дітей і для наших онуків.
40.	Let's make Britain the greatest country in the world once again.	Давайте зробимо Великобританію знову наймогутнішою країною в світі.
41.	Russia is waging a cruel and barbaric war against Ukraine.	Росія веде жорстоку і варварську війну проти України.
42.	It is a war of choice, a war of aggression, a war that is unprovoked and unjustified.	Це війна за вибором, війна агресії, війна, яка не має виправдання.
43.	Ukraine is the innocent victim of this war.	Україна є невинна жертва цієї війни.
44.	It is a country that has been sovereign and independent for over 30 years.	Це країна, яка є незалежною та суверенною протягом понад 30 років.
45.	It is a country that has a right to live in peace and freedom.	Це країна, яка має право жити в мирі та свободі.
46.	The world must stand together against this aggression.	Світ повинен об'єднатися проти цієї агресії.
47.	We must support Ukraine in its fight for freedom.	Ми повинні підтримати Україну у її боротьбі за свободу.
48.	We must help it to rebuild its shattered economy.	Ми повинні допомогти їй відновити свою розбиту економіку.
49.	And we must ensure that Russia pays a heavy price for its crimes.	І ми повинні забезпечити, щоб росія заплатила високу ціну за свої злочини.
50.	This is a moment of reckoning for the world.	Це момент випробування для світу.

51.	We must choose between freedom and oppression, between democracy and tyranny.	Ми повинні вибрати між свободою та утисками, між демократією та тиранією.
52.	We must choose to stand with Ukraine and for the values that we hold dear.	Ми повинні вибрати стояти з Україною та за цінності, які ми цінуємо.
53.	How can we stand back and let Russia invade a sovereign country and commit war crimes?	Як ми можемо стояти осторонь і дозволити росії вторгнутися в суверенну країну та скоювати військові злочини?
54.	How can we allow Putin to get away with this?	Як ми можемо дозволити путіну уникнути покарання?
55.	The answer is that we cannot.	Відповідь полягає в тому, що ми не можемо.
56.	We must stand with Ukraine and for the values that we hold dear.	Ми повинні стояти з Україною та за цінності, які ми цінуємо.
57.	We must defend democracy and freedom.	Ми повинні захищати демократію та свободу.
58.	We must seize this opportunity to create a brighter future for our nation.	Ми повинні скористатися цією можливістю, щоб створити світле майбутнє для нашої країни.
59.	My feeling is this is something of massive national interest, and we've really got to be as transparent as we can possibly be	Я відчуваю, що це вагомий національний інтерес, і ми дійсно повинні бути настільки прозорими, наскільки ми можемо.
60.	We want to support kids in a school if we possibly can	Ми хочемо підтримувати дітей у школі, якщо можливо.

61.	I'm glad that the BBC is, as I say, putting a lot of educational stuff on TV; that is fantastic	Я радий, що BBC, як я кажу, викладає на телебачення багато навчальних матеріалів; це фантастика.
62.	And I believe that with the country once again in lockdown and all the difficulties that means for you, for your family, for students, for education, for your businesses, and of course with the tragic number of deaths that we're seeing and that we've seen today, you have a right to understand exactly how we're cracking this problem and how the national vaccine effort is progressing	І я вірю, що через чергове запровадження локдауну в країні і всі труднощі, які це створює для вас, для вашої родини, для студентів, для освіти, для вашого бізнесу, і, звичайно, з трагічною кількістю смертей, які ми спостерігаємо, і що ми бачили сьогодні, ви маєте право зрозуміти, як саме ми вирішуємо цю проблему та як прогресують національні зусилля щодо вакцинації
63.	And by the end of the week, there'll be over 1000 GP-led sites providing vaccines, 223 hospital sites, seven giant vaccination centers, and a first wave of 200 community pharmacies	А до кінця тижня буде понад 1000 сайтів під керівництвом лікарів загальної практики, що забезпечують вакцинами, 223 лікарняні сайти, сім гігантських центрів вакцинації та перша хвиля з 200 громадських аптек.
64.	Yes, let's be clear.	Так, давайте прояснимо.
65.	This is a national challenge on a scale like nothing we've seen before and it will require an unprecedented national effort.	Це національний виклик у масштабі, подібному до того, якого раніше ми не зустрічали, і вимагатиме безпрецедентних національних зусиль

66.	And of course there will be difficulties.	І звичайно будуть труднощі
67.	And yes, of course we are in a race against time, but I can assure you that we are doing everything we can to vaccinate as many people as possible across our whole United Kingdom.	І так, звичайно, ми в змагаємося з часом, але я можу запевнити вас, що ми робимо все можливе, щоб вакцинувати якомога більше людей по всьому нашому Сполученому Королівству.
68.	President Zelenskyy, thank you for that very warm welcome.	Президенте Зеленський, дякую за теплий прийом.
69.	To the people of Ukraine, I want to say that the United Kingdom is with you in your hour of need.	Людам України я хочу сказати, що Велика Британія з вами в годину вашої потреби.
70.	We stand with you in your fight for freedom.	Ми підтримуємо вас у вашій боротьбі за свободу.
71.	We stand with you against Russian aggression.	Ми підтримуємо вас проти російської агресії.
72.	And we will continue to stand with you until you win.	І ми продовжуватимемо підтримувати вас, поки ви не переможете.
73.	I have come to Kyiv to offer my support to President Zelenskyy and the Ukrainian people.	Я приїхав до Києва, щоб висловити свою підтримку Президенту Зеленському та українському народу.
74.	I have come to show that the United Kingdom stands with you, shoulder to shoulder, in the fight for your freedom.	Я приїхав, щоб показати, що Велика Британія стоїть поруч з вами, плече до плеча, у боротьбі за вашу свободу.

75.	We have already provided Ukraine with over £2 billion in military aid.	Ми вже надали Україні понад 2 мільярди фунтів стерлінгів військової допомоги.
76.	We are working with our allies to provide further military assistance	Ми працюємо з нашими союзниками, щоб надати додаткову військову допомогу.
77.	We are also providing humanitarian aid to help those who have been displaced by this war.	Ми також надаємо гуманітарну допомогу, щоб допомогти тим, хто був змушений покинути свої домівки через цю війну.
78.	We will not rest until Ukraine is victorious.	Ми не будемо зупинятися, поки Україна не переможе.
79.	We will not rest until Russia is held to account for its aggression.	Ми не будемо зупинятися, поки росія не буде притягнута до відповідальності за свою агресію
80.	President Zelenskyy, you have shown the world the true meaning of courage.	Президенте Зеленський, ви показали світові справжнє значення мужності.
81.	You have inspired the free world.	Ви надихнули вільний світ.
82.	You have shown that the human spirit cannot be defeated.	Ви показали, що людський дух непереможний.
83.	The people of Ukraine have shown the world the true meaning of defiance.	Люди України показали світові справжнє значення непокори.
84.	You have shown that the will to freedom is stronger than any army.	Ви показали, що воля до свободи сильніша за будь-яку армію.
85.	The United Kingdom is proud to stand with you.	Велика Британія пишається тим, що стоїть поруч з вами.
86.	Together, we will win.	Разом ми переможемо.

87.	Today, in the early hours of this morning, Russia launched a massive assault on Ukraine, its neighbour and a fellow democracy.	Сьогодні, рано–вранці, Росія розпочала масштабний напад на Україну, її сусіда і демократію.
88.	This unprovoked attack is a flagrant violation of international law and a gross violation of the sovereignty and territorial integrity of Ukraine.	Цей неспровокований напад є грубим порушенням міжнародного права та грубим порушенням суверенітету та територіальної цілісності України.
89.	The UK and our allies will respond decisively.	Велика Британія та її союзники відреагують рішуче.
90.	We will work together to ensure that this act of aggression is a strategic failure for Putin.	Ми будемо працювати разом, щоб забезпечити, щоб цей акт агресії став стратегічною невдачею для Путіна.
91.	We will stand with Ukraine in this hour of need.	Ми будемо стояти поруч з Україною в цю годину потреби.
92.	We will provide the Ukrainian people with the support they need to defend their country.	Ми надамо українському народу необхідну підтримку для захисту своєї країни.
93.	We will hold Putin to account for his actions.	Ми притягнемо Путіна до відповідальності за його дії.
94.	This is a dark day for Europe.	Це темний день для Європи.
95.	But it is also a day when we must come together to defend the values that we hold dear: democracy, freedom and the rule of law.	Але це також день, коли ми повинні об'єднатися, щоб захистити цінності, які ми цінуємо: демократію, свободу та верховенство права.

96.	The world will not stand by and allow Putin to invade Ukraine.	Світ не дозволить Путіну вторгнутися в Україну.
97.	We will stand with Ukraine, and we will win.	Ми будемо стояти поруч з Україною, і ми переможемо.
98.	Today, we meet at a time of great peril for our world.	Сьогодні ми зустрічаємося в час великої небезпеки для нашого світу.
99.	The Russian invasion of Ukraine is a flagrant violation of international law and a threat to global security.	Російське вторгнення в Україну є грубим порушенням міжнародного права та загрозою глобальній безпеці.
100.	But we are here today to show that NATO is united and determined to defend our values and our way of life.	Але ми тут сьогодні, щоб показати, що НАТО об'єднана і рішуча захистити наші цінності та спосіб життя.

Summary

In the master's thesis on the topic "Equivalence in Translating the Oratorical Style of the Former Prime Minister of the United Kingdom, Boris Johnson," the complexity of translating the oratorical style of this political figure was examined. Johnson is known for his vivid and figurative speech, often employing informal language, humor, and irony. These characteristics can pose challenges in translation, as they may carry different meanings in different languages or be unclear to the recipient.

The thesis involved an analysis of Johnson's oratorical style as well as translations of his speeches into various languages. Based on this analysis, a set of recommendations was developed for translators working on translating the oratorical style of this political figure. These recommendations include:

- Carefully studying the original text to understand all its nuances.
- Using various linguistic tools to convey figurative language and metaphors.
- Translating jokes and irony while considering the cultural context.
- Using formal language when necessary.
- Following these recommendations will assist translators in ensuring equivalence in translating Boris Johnson's oratorical style.

The research revealed that translating Boris Johnson's oratorical style is a complex task, as it is characterized by a range of features that are challenging to convey in a foreign version. To achieve equivalence in translation, it is necessary to consider all these features and possess a high level of language proficiency.

The study only addressed some aspects of translating Boris Johnson's oratorical style. For further research, the following questions can be considered:

- The influence of cultural differences on translating oratorical style.
- The impact of the translator's style on translating oratorical style.
- The influence of technology on translating oratorical style.
- Investigating these questions will provide deeper insights into the nuances of translating oratorical style and lead to the development of more effective translation methods.

The thesis also examined the impact of translating Boris Johnson's oratorical style on the recipient. It was found that translation can affect the recipient's understanding of Johnson's language and ideas. This may lead to the recipient perceiving Johnson differently than intended.

To minimize the impact of translation on the recipient, translators should take measures to ensure equivalence in translation, as outlined in the thesis.

Conclusion

Translating oratorical style is a challenging task that requires a high level of language proficiency and an understanding of the nuances of the speaker's style. To achieve equivalence in translation, it is crucial to consider all the intricacies of the oratorical style and take steps to minimize the impact of translation on the recipient.